

Μετάφραση από το Werner Bonefeld, *Critical Theory and the Critique of Political Economy: On Subversion and Negative Reason*, Delhi, London, Los Angeles, New York: Bloomsbury Academic, 2014. Part Four, Anticapitalism: Theology and Negative Practice, το 9. Anti-capitalism and the elements of antisemitism: On theology and real abstractions, p. 195-217.

9. Ο αντι-καπιταλισμός και τα στοιχεία του αντισημιτισμού: Σχετικά με τη θεολογία και τις πραγματικές αφαιρέσεις

Σχετικά με την κριτική των προσωποποιήσεων του κεφαλαίου

Το βιβλίο αυτό ξεκίνησε με το επιχείρημα ότι η βασισμένη στην αισθητηριακή εμπειρία κοινωνική πρακτική υφίσταται εντός και μέσω της κίνησης υπεραισθητών οικονομικών αντικειμένων. Ο υπεραισθητός κόσμος είναι ο κόσμος της βασισμένης στην αισθητηριακή εμπειρία κοινωνικής πρακτικής σε αντεστραμμένη μορφή. Σύμφωνα με τον Μαρξ το σημείο της κριτικής συνεπώς δεν είναι το να «να θεωρούμε το ξεχωριστό άτομο υπεύθυνο για συνθήκες, κοινωνικό προϊόν των οποίων παραμένει το ίδιο, όσο κι αν ανυψώνεται υποκειμενικά πάνω απ' αυτές» (Καρλ Μαρξ, Το Κεφάλαιο, Τόμος Πρώτος, σελ. 16, μετάφραση Παναγιώτη Μαυρομάτη, εκδ. Σύγχρονη Εποχή) [1]. Δεν είναι επαρκές να γίνεται κριτική στους καπιταλιστές για τη φαινομενικά υπερβολική επιρρέπειά τους στο κέρδος, ούτε είναι επαρκές να γίνεται κριτική στους τραπεζίτες για το ότι κυνηγούν το χρήμα για χάρη περισσότερου χρήματος. Με τον κίνδυνο της πρόκλησης καταστροφικών συνεπειών (on the pain of ruin), αυτές οι συμπεριφορές εκδηλώνουν την «αντικειμενική αναγκαιότητα» των καπιταλιστικά συγκροτημένων κοινωνικών σχέσεων. Ούτε ο καπιταλιστής ούτε ο τραπεζίτης, ούτε μάλιστα ο εργάτης μπορούν να απαλλαχθούν από την πραγματικότητα εντός της οποίας ζουν και η οποία εδραιώνεται όχι μόνο επί αυτών αλλά επίσης μέσα από αυτούς, και μέσω αυτών.

Σε αυτό το πλαίσιο, το ερώτημα «τι είναι αυτό στο οποίο ασκείται κριτική» γίνεται σημαντικό. Όπως το έθεσα στην Εισαγωγή, πώς μπορεί να αντιταχθεί κανείς στη μοιραία κίνηση των νομισμάτων; Ξεκάθαρα, η κριτική του τραπεζίτη, ή οποιουδήποτε άλλου κοινωνικο-οικονομικού λειτουργού ενός συστήματος το οποίο επιβάλλεται σαν μια ανεξάρτητη δύναμη πάνω και μέσα από τα κοινωνικά άτομα, χάνει το αντικείμενο της κριτικής. Ως κριτική θεωρία, η κριτική της πολιτικής οικονομίας δεν είναι συνεπώς μια κριτική των προσωποποιήσεων των οικονομικών κατηγοριών. Δεν υποστηρίζει ότι η οικονομία της εργασίας διαβρώνεται από τα ιδιωτικά συμφέροντα του καπιταλιστή και των πολιτικών του φίλων, από όπου προκύπτει η αξίωση να

διορθώσει τα πράγματα η πολιτική δράση,φαινομενικά προς το συμφέρον της ανθρωπότητας και για χάρη μιας εξορθολογισμένης εργασιακής οικονομίας. Αντί αυτού,είναι μια κριτική των καπιταλιστικά οργανωμένων κοινωνικών σχέσεων της ανθρώπινης αναπαραγωγής οι οποίες λαμβάνουν τη μορφή μιας κίνηση οικονομικών πραγμάτων,τα οποία αντικειμενοποιούνται στα πρόσωπα.

Ωστόσο,ενώ κάθε άτομο «κυριαρχείται από αφαιρέσεις»,οι ιδιοκτήτες μεγάλου πλούτου βιώνουν αυτόν τον κανόνα σαν πηγή σημαντικού πλουτισμού και ισχύος. Σε αυτό το πλαίσιο οι Αντόρνο και Χορκχάιμερ έχουν υποστηρίξει πως οι «αφέντες» είναι ασφαλείς για όσο καιρό οι «υποτελείς» αγωνίζονται υπό την επήρεια του αντεστραμμένου κόσμου,στον οποίο,ας πούμε,το αίτιο της χρηματοπιστωτικής κρίσης,της οικονομικής καθόδου και οι συνθήκες της λιτότητας αποδίδονται στην άπληστη συμπεριφορά αναγνωρίσιμων ατόμων [2]. Μια συνεπαρμένη κριτική του καπιταλισμού απαιτεί περισσότερο από αυτό και λιγότερο από εκείνο. Αποδίδει ευθύνες και ισχυρίζεται ότι γνωρίζει «πώς να τοποθετήσει σωστά τα πράγματα». Αντί για τις καπιταλιστικά οργανωμένες σχέσεις της κοινωνικής αναπαραγωγής,είναι,ας πούμε,η κερδοσκοπική συνείδηση του καπιταλιστή και η απληστία του κερδοσκόπου η οποία υφίσταται κριτική, απορρίπτεται και καταδικάζεται. Δηλαδή,η κριτική στον κεφαλαιοκράτη εκδηλώνεται σαν μια απαίτηση για έναν καλύτερο καπιταλισμό, τέτοιο που να λειτουργεί για τα συμφέροντα των «εργατών». Η κριτική του Μαρξ στον Προυντόν εστίασε σε αυτό το απλό σημείο [3]. Ο Προυντόν υποκατέστησε την κριτική του καπιταλισμού με μια κριτική του καπιταλιστή,επιδιώκοντας να απελευθερώσει το κεφάλαιο από τον καπιταλιστή έτσι ώστε να αξιοποιήσει την οικονομική του ισχύ προς όφελος μιας καλά οργανωμένης κοινωνίας,επενδύοντας στην κοινωνία.

Η κριτική του καπιταλιστή αφήνει την κατηγορία του κεφαλαίου όχι μόνο ολοκληρωτικά άθικτη,εξυψώνει επίσης το «κεφάλαιο» ως ένα πράγμα που τίθεται πέραν της κριτικής. Αντί για μια κριτική των καπιταλιστικών κοινωνικών σχέσεων,εντοπίζει το ένοχο σύνολο,το καταδικάζει και απαιτεί τη δράση του κράτους ώστε να ξεκαθαριστούν τα πράγματα. Επομένως αποδίδει καπιταλιστικές συνθήκες στη συνειδητή δραστηριότητα κάποιων αναγνωρίσιμων ατόμων,τα οποία δεν εμφανίζονται πλέον ως η προσωποποίηση των οικονομικών κατηγοριών αλλά,μάλλον,ως το προσωποποιημένο υποκείμενο της δυστυχίας. Αυτή η προσωποποίηση των οικονομικών κατηγοριών επιφέρει έναν αριθμό διαφοροποιήσεων,σημαντικότερα μεταξύ του παραγωγικού ή πραγματικά δημιουργικού καπιταλιστή ως «παραγωγού» του «πραγματικού» πλούτου που απασχολεί σκληρά εργαζόμενο και δημιουργικό πληθυσμό,και του χρηματιστή ή πραγματικά παρασιτικού καπιταλιστή ο οποίος σχηματίζει την περιουσία του με το να κερδοσκοπεί χρηματικά σε βάρος της βιομηχανίας και των εργατών. Εδώ η διάκριση μεταξύ της αξίας χρήσης και της συγκεκριμένης εργασίας,από τη μια μεριά,και της ανταλλακτικής αξίας και της αφηρημένης εργασίας,συμπεριλαμβανομένης της έκφρασης της αξίας στη μορφή του χρήματος,από την άλλη,εμφανίζεται με τη μορφή διακριτών προσωπικοτήτων – αντιτάσσοντας τον δημιουργικό βιομήχανο απέναντι στον παρασιτικό τραπεζίτη-κερδοσκόπο. Σε αυτό το σημείο,λοιπόν,αναδύεται η ιδέα ενός καπιταλισμού που έχει διαφθαρεί από τα χρηματιστικά συμφέροντα. Το

χρηματοπιστωτικό σύστημα μετατρέπει τον καπιταλισμό σε ένα καζίνο που περιστρέφει τον τροχό της τύχης του κόσμου σε βάρος της εθνικής βιομηχανίας, του εθνικού πλούτου, των εργατών του έθνους και της εθνικής αρμονίας.

Από αυτή την οπτική το φετίχ του κεφαλαίου, το οποίο εκδηλώνεται με τη μορφή του χρήματος ως η «πιο παράλογη, ακατανόητη μορφή» του πλούτου, εκφράζει τη συνειδητή δραστηριότητα και τη βούληση των τραπεζιτών, των χρηματιστών και των κερδοσκόπων [4]. Δηλαδή, μια καθορισμένη μορφή των κοινωνικών σχέσεων εκδηλώνεται με τη μορφή μιας κίνησης νομισμάτων και μετά, υπό την επήρεια αυτής της νομισματικής κίνησης, εξεγείρεται ενάντια στις προσωποποιήσεις ενός κόσμου που κυριαρχείται από νομίσματα. Η προσωποποιημένη κριτική του κεφαλαίου εντοπίζει τον «παραβάτη» της αδικημένης κοινωνίας και τον αποκαλεί έμπορο της απληστίας. Για χάρη της απασχόλησης και της βιομηχανίας κάτι πρέπει να γίνει. Κάτι μπορεί να γίνει! Η προσωποποιημένη κριτική των καπιταλιστικών κοινωνικών σχέσεων είναι από την αρχή ανοιχτή σε κατάχρηση. Σκέφτεται σαν να καταλογίζει ευθύνες, και καταδικάζει την εντοπισμένη ομάδα σαν μια δύναμη που κρύβεται πίσω από τα οικονομικά φαινόμενα, απομυζώντας την ενεργή ζωή από την εθνική κοινότητα των σκληρά εργαζόμενων ανθρώπων. Αυτή η ταυτοποίηση του υποκειμένου της δυστυχίας οδηγεί στην καταδίκη της καπιταλιστικής κοινωνίας της παγκόσμιας αγοράς ως ενός διχτύου χρήματος και εξουσίας το οποίο επιβάλλεται με καταστροφική δύναμη πάνω σε έναν εθνικό λαό ο οποίος εμφανίζεται έτσι ως θύμα των κοσμοπολιτικών περιφερόμενων πωλητών. Η σύγχρονη ιδέα ότι η αποκαλούμενος νεοφιλελεύθερος καπιταλισμός προέκυψε από μια βασισμένη στην Ουάσιγκτον συμφωνία μεταξύ του χρήματος και της εξουσίας, η αποκαλούμενη συναίνεση της Ουάσιγκτον, υπονοεί την ιδέα, τουλάχιστον σιωπηρά, μιας συνομοωτικής κατασκευής μιας καθοδηγούμενης από το χρηματοπιστωτικό σύστημα παγκόσμιας οικονομίας η οποία, ενισχυμένη από την πολιτική και οικονομική ισχύ των Ηνωμένων Πολιτειών, εκμεταλλεύεται τα έθνη του κόσμου [5].

Η κριτική του χρηματοπιστωτικού ιμπεριαλισμού συνεπάγεται την ιδέα του αντι-ιμπεριαλισμού ως μια προοδευτικής, απελευθερωτικής δύναμη. Η αντιστροφή του αντι-ιμπεριαλισμού είναι η εθνική απελευθέρωση, μέσα από την οποία οι υποτελείς εθνικές κοινότητες υπερασπίζονται την ταυτότητά τους σε αντιπαράθεση προς τις διαλυτικές δυνάμεις της χρηματοπιστωτικής παγκοσμιοποίησης και της αυτοκρατορικής εξουσίας. Οι Michael Hardt και Antonio Negri ισχυρίζονται συνεπώς ότι «η αντι-μοντέρνα ώθηση η οποία ορίζει τον φονταμενταλισμό μπορεί να γίνει καλύτερα κατανοητή όχι ως ένα προμοντέρνο αλλά ως ένα μεταμοντέρνο πρόγραμμα». Εκείνο που επιδοκιμάζεται ως μια «προοδευτική» μορφή του εθνικισμού είναι τελείως οπισθοδρομικό [6]. Είναι καθαρή ιδεολογία να γίνεται ένας διαχωρισμός του:

«υγιούς εθνικού αισθήματος από τον παθολογικό εθνικισμό... η δυναμική που οδηγεί από το υποτιθέμενα υγιές εθνικό αίσθημα στην υπερεκτιμημένη υπερβολή του είναι ασταμάτητη, διότι η αναλήθειά του είναι ριζωμένη στην ατομική πράξη ταύτισης με το παράλογο πλέγμα της φύσης και της κοινωνίας στο οποίο βρίσκεται το ίδιο κατά τύχη» [7].

Η ιδέα του έθνους ως υποκειμένου χειραφέτησης είναι τόσο παράλογη όσο και η πίστη σε ένα εθνικό πεπρωμένο και μια εθνική ομοιογένεια σκοπών, από την εθνική βιομηχανία μέχρι την εθνική ιστορία μέσω του εθνικού συμφέροντος. Η ιδέα του έθνους ως θεμελίου του όντος και του γίνεσθαι αναγνωρίζει τον όρο «κοσμοπολιτισμός» σαν έναν καταχρηστικό όρο. Αντ' αυτού, τοποθετεί την πίστη της στο φανταστικό έθνος ως κάποιο φυσικά ριζωμένο και ενεργό πράγμα, το οποίο εκείνη εξιδανικεύει ως το «πνεύμα του λαού». Αν είναι πράγματι επιτρεπτό να μιλάμε καν για το εθνικό πνεύμα του λαού, είναι ένα εθνικό πνεύμα όχι από τη φύση, αλλά από την ιστορία. Με την αναγωγή της ιστορίας στη φύση ή με την ερμηνεία της φύσης μέσα στην ιστορία, ο αγώνας για εθνική απελευθέρωση γίνεται απατηλός στον βαθμό που ένας λαός εξαναγκάζεται να δρα ως εάν ήταν πραγματικά μια φυσική δύναμη η οποία έχει μια εθνική ιστορία και ένα πεπρωμένο. Η φανταστική φύση ενός λαού εξαρτάται από την ύπαρξη κάποιου απροσδιόριστου Άλλου ως αφηρημένου επικέντρου του ψευδο-συγκεκριμένου χαρακτήρα του αδικημένου έθνους [8].

Η ταυτοποίηση των «ένοχων ομάδων», των κερδοσκόπων, των τραπεζιτών και του ιμπεριαλισμού των ΗΠΑ προσωποποιεί τον κόσμο της οικονομικής αντικειμενικότητας, και δείχνει με ένα κατηγορητικό δάχτυλο τον αναγνωρισμένο εχθρό της εθνικής αρμονίας των συμφερόντων. Σύμφωνα με τον Τέοντορ Αντόρνο και τον Μαξ Χορκχάιμερ, αυτή η προσωποποίηση της κίνησης των πραγματικών οικονομικών αφαιρέσεων έχει ως επακόλουθο τα στοιχεία του αντισημιτισμού [9]. Η προσωποποιημένη κριτική του καπιταλισμού δεν είναι μια κριτική του καπιταλισμού, αναγνωρίζει τις μισητές μορφές του καπιταλισμού στην ένοχη ομάδα. Έτσι αποκηρύσσει τους αναγνωρίσιμους φορείς του κακού υπό την επήρεια της αναγνώρισης, η οποία μόλις ριζοσπαστικοποιηθεί σε τυφλή μνησικακία γίνεται δημαγωγική στην αξίωσή της για σωτηρία. Ποιο είναι το όνομα του κερδοσκόπου, ποιος είναι ο χαρακτήρας του τραπεζίτη και πού ζει ο φορέας του κακού, πώς μπορούμε να τον/την κάνουμε ορατό; Ο φορέας του κακού μπορεί να ονομαστεί και να ταυτοποιηθεί, και όμως εμφανίζεται άπιαστος. Βρίσκεται παντού, φημολογείται ότι κρύβεται πίσω από τα φαινόμενα ενός κόσμου ο οποίος επιβάλλεται πάνω στις σχέσεις εθνικής αρμονίας με καταστροφική δύναμη. Ο ναζιστής ιδεολόγος Alfred Rosenberg διατύπωσε περιεκτικά την ουσία του σύγχρονου αντισημιτισμού όταν τον απεικόνισε σαν μια επίθεση στον Κομμουνισμό, τον Μπλοσεβικισμό και τον «Εβραϊκό καπιταλισμό», δηλαδή, έναν καπιταλισμό όχι της παραγωγικής εργασίας και της βιομηχανίας, αλλά των παρασίτων – του χρήματος και του χρηματοπιστωτικού συστήματος, των κερδοσκόπων και των τραπεζιτών [10]. Ο αντισημιτισμός αρθρώνει μια παράλογη και βάρβαρη δυσαρέσκεια με τις συνθήκες, και με το να αφήνει τον καπιταλισμό εντελώς άθικτο, είναι ολοκληρωτικός στις εκδηλώσεις του. Είναι ολοκληρωτικός «ακόμη και καθόσον επιζητεί να αξιοποιήσει άμεσα υπέρ της κυριαρχίας την εξέγερση της καταπιεσμένης φύσης εναντίον της κυριαρχίας» (Theodor Adorno, Max Horkheimer, Η διαλεκτική του διαφωτισμού, εκδόσεις Νήσος, 1996, σελ. 303, βλ. «Στοιχεία του αντισημιτισμού») [11]. Το Άουσβιτς είναι το όνομα αυτής της καταστροφής [12]. Για τον Αντόρνο, το Άουσβιτς δεν κατέστησε μόνο φανερή τη βία που εδρεύει στις αστικές σχέσεις της αφηρημένης ισότητας και της αφηρημένης ταυτότητας αλλά επίσης επιβεβαίωσε τις αστικές σχέσεις της καθαρής ταυτότητας ως θανάτου [13].

Δηλαδή, οποιοσδήποτε μπορεί να απαριθμηθεί και να γίνει ένας αριθμός, και εκείνο το οποίο απαριθμείται προστίθεται με μαθηματική ακρίβεια για να επιτραπεί ο καλύτερος δυνατός υπολογισμός των δεδομένων ποσοτήτων ανθρώπινου υλικού. Η εικόνα του Ανθρώπου είναι ένας μεταφυσικός περισπασμός. Δεν υπάρχουν καθόλου υποκείμενα. Κάθε αριθμός είναι μια πηγή. Εκείνοι που θεωρούνται ανθρώπινο υλικό άνευ αξίας δηλητηριάζονται με αέρια χωρίς καθυστέρηση. Ο χρόνος είναι πολύτιμος. Δεν υπάρχει χρόνος για χάσιμο.

Αυτό το κεφάλαιο υποστηρίζει πως ο σύγχρονος αντισημιτισμός είναι η «φήμη για τους Εβραίους» ως ενσάρκωσης των μισητών μορφών του καπιταλισμού [14]. Αυτή η φήμη υπαινίσσεται ότι ο αντισημιτισμός εκφράζει αντίσταση στον καπιταλισμό. Το κεφάλαιο αυτό παρουσιάζει αυτή τη δολοφονική αντίληψη. Το επόμενο τμήμα, εισάγει τα στοιχεία του αντισημιτισμού, παρουσιάζει το σύγχρονο πλαίσιο τους στον αντι-ιμπεριαλισμό και υποστηρίζει πως η αντι-ιμπεριαλιστική ιδέα ότι ο εχθρός του εχθρού μου είναι φίλος μου είναι ολότελα οπισθοδρομική. Τα τελευταία δύο τμήματα εξετάζουν τη σύλληψη των Αντόρνο και Χορκχάιμερ για τον ναζιστικό αντισημιτισμό [15]. Ο επίλογος υποστηρίζει ότι ο αντισημιτισμός εκφράζει τη θεολογία του αντι-καπιταλισμού.

Σχετικά με τα στοιχεία του αντισημιτισμού: πάνω στα παράσιτα και την εθνική απελευθέρωση

Ο ρατσισμός και ο αντισημιτισμός είναι διαφορετικοί αλλά ταυτόχρονα σε ενότητα. Όλες οι μορφές του ρατσισμού προβάλλουν κάποιον Άλλο ως δύναμη αποσύνθεσης κάποιας υποτιθέμενης εθνικής ομοιογένειας επιδιώξεων. Ο ρατσισμός προβάλλει τον άλλο ως κατώτερο ή «υπάνθρωπο». Αυτός ο Άλλος μπορεί να εκμεταλλευθεί οικονομικά και να χρησιμοποιηθεί σαν ένας αποδιοπομπαίος τράγος πολιτικά. Σε αντίθεση με τον αντισημιτισμό, αυτός ο φυλετικοποιημένος Άλλος γίνεται αντιληπτός σαν μια ριζωμένη δύναμη – έχει τις δικές του εθνικές ρίζες και παραδόσεις. Ανήκει σε μια διαφορετική εθνική κοινότητα. Ο ρατσισμός απαιτεί πως αυτός ο Άλλος/η πρέπει να αποδεχτεί τη θέση κατωτερότητας που του/της αποδίδεται χωρίς ερώτηση. Ο σκοπός του δεν είναι να «αποκλείσει ανθρώπους» αλλά να «τους διατηρήσει εντός του συστήματος ως κατώτερους (*Untermenschen*)» [16]. Για τον ρατσιστή αυτός ο Άλλος είναι ένας πιθανός σκλάβος, ο οποίος χρειάζεται να κρατηθεί υπό έλεγχο για χάρη μιας κοινωνίας που έχει την αξίωση να την υπηρετούν. Αυτός ο Άλλος ελέγχεται μέσα από τον θεσμικό ρατσισμό, την απειλή της απέλασης, του φυλετικού διαχωρισμού, του racial profiling, της συκοφαντίας, του εμπρησμού, της δολοφονίας και της εξαναγκασμένης απομάκρυνσης για να υποδειχθεί ο επισφαλής χαρακτήρας της μεταναστευτικού του θέσης. Ο ρατσισμός μεταθέτει τις φεουδαρχικές σχέσεις της κοινωνίας ιεραρχίας, της κοινωνικής θέσης και του προνομίου πάνω στην αστική κοινωνία εκμοντερνίζοντας, ούτως ειπείν, τις σχέσεις μεταξύ αφέντη και σκλάβου σαν σχέσεις μιας «οργανικής» κοινωνίας όπου όλοι γνωρίζουν τη θέση τους στην κοινωνική ιεραρχία, και όπου ο Άλλος παρέχει τη δικαιολογία για μια σκάρτη ζωή και γίνεται το αντικείμενο μίσους και γελοιοποίησης, και γίνεται αποδεκτός, οπωσδήποτε αβέβαια, για όσο καιρό κάνει τη δουλειά του ήσυχα, χωρίς να είναι ορατός.

Ο αντισημιτισμός, αντιθέτως, προβάλλει τον Άλλο ως παντοδύναμο και χωρίς ρίζες. Για τον αντισημίτη, ο Εβραίος προέρχεται από το πουθενά και, σαν ένας ξεριζωμένος κοσμοπολίτης, απεικονίζεται σαν να περιπλανείται αιωνίως χωρίς σταματημό από τόπο σε τόπο, πλασάροντας χρήμα και δυστυχία. Σαν εκδίκηση ο «περιπλανώμενος Εβραίος» δεν επιτρέπεται συνελώς να ησυχάσει, ούτε ακόμη και στον θάνατο. Η βεβήλωση των Εβραϊκών νεκροταφείων είναι η επιτομή της αντισημιτικής συμπεριφοράς [17]. Για τον αντισημίτη οι Εβραίοι δεν έχουν συγκεκριμένες ρίζες, και η προσπάθεια να βρεθούν ρίζες, μέχρι και στον θάνατο, είναι μια πρόκληση και μια προτροπή για δράση. Δηλαδή, οι «Εβραίοι» θεωρείται πως «στερούνται ρίζες» και είναι συνελώς «αφύσικοι»: έχουν τις ρίζες τους σε ένα βιβλίο, στον λόγο, στην πονηριά, στην επιχειρηματολογία, στις ιδέες, στην αφηρημένη σκέψη και προσωποποιούν τον αφηρημένο πλούτο – το χρήμα και το χρηματοπιστωτικό σύστημα. Ο λόγος είναι μια πανίσχυρη καταστροφική δύναμη η οποία ανήκει στον αμφισβητία, τον αιρετικό και ανατρεπτικό στοχαστή. Ο αντισημίτης αποδίδει αυτή τη δύναμη του λόγου στον πανούργο «Εβραίο» [18]. Ο «Εβραίος» διακατέχεται από μια νοημοσύνη χωρίς ρίζες η οποία είναι καταστρεπτική για την οργανική κοινωνική ύλη. Η ισχύς τους ωστόσο δεν μπορεί να οριστεί με απτό τρόπο· είναι μια αφηρημένη, αδιόρατη, αόρατη ισχύς. Ο αντισημιτισμός δεν έχει τίποτε να κάνει με συγκεκριμένους ανθρώπους. «Είναι η φήμη για τους Εβραίους» [19], όλους τους Εβραίους χωρίς καμία εξαίρεση – εφόσον κανένας δεν μπορεί να κατονομαστεί συγκεκριμένα ως ο υπεύθυνος φορέας του κακού, όλοι είναι ένοχοι. Ο καθένας μπορεί συνελώς να είναι ένας Εβραίος. Ο Εβραίος παρουσιάζεται σαν αυτός που βρίσκεται πίσω από τα φαινόμενα. Η αντιμετώπιση του Άλλου από τον ρατσισμό ως ενός πραγματικού ή πιθανού σκλάβου έρχεται σε αντίθεση με την αντισημιτική προβολή της «χωρίς ρίζες και αόρατης» δύναμης του καταστροφικού Εβραίου, αυτής της προβαλλόμενης ενσάρκωσης του κακού. Το κακό δεν μπορεί να υποδουλωθεί διότι εάν αυτό ήταν δυνατό, τότε δεν θα ήταν πλέον κακό. Το κακό χρειάζεται να εξαλειφθεί. Ο φημολογούμενος Εβραίος προσωποποιεί μια αόρατη δύναμη, και αυτή η δύναμη πρέπει να καταστεί ορατή μέσα από την απανθρωποποίηση (dehumanization)· μόλις αναχθεί σε ένα μηδενικό μπορεί να αντιμετωπιστεί ως εάν ήταν πράγματι αόρατος – ο προβαλλόμενος εχθρός των σχέσεων της εθνικής αρμονίας εξαφανίζεται χωρίς ίχνος [20].

Ο σύγχρονος αντισημιτισμός επικαλείται την ιδέα του χρηματοπιστωτικού συστήματος και των κερδοσκοπών ως εμπόρων της απληστίας και, σε αντιπαράθεση με αυτό, ενστερνίζεται την ιδέα μιας εθνικής κοινότητας, η οποία βασίζεται πάνω σε κάποια υποτιθέμενη γραμμικότητα των παραδόσεων των προγόνων και των συνδεδεμένων στολών των φανταστικών μορφών της εθνικής ηθικής και ακεραιότητας. Ο εθνικός χαρακτήρας θεωρείται ότι απορρέει από τους υποτιθέμενα φυσικούς δεσμούς του έθνους το οποίο, σαν μια οργανική κοινότητα ίσων, βασίζεται πάνω στο αίμα και την προγονική κατοχή του εδάφους. Το έθνος «“υπόκειται στο αίμα”», απορρέει από το «έδαφος», εφοδιάζει την πατρίδα με άτρωτη δύναμη και σταθερότητα, ενοποιείται από τα χαρακτηριστικά της «φυλής», η διατήρηση της καθαρότητας της οποίας συνιστά τη συνθήκη για την «υγεία» [του έθνους]» [21]. Ο Αντισημιτισμός υποστηρίζει την ιδέα ενός έθνους των προγόνων σαν το εικονικό αντιστάθμισμα απέναντι σε έναν κόσμο που

διέπεται από μοιραίες αφαιρέσεις οι οποίες, ιδιαίτερα το χρήμα και το χρηματοπιστωτικό σύστημα, συνιστούν τις μορφές του καπιταλιστικού πλούτου *par excellence*. Το χρήμα για χάρη περισσότερου χρήματος περιέχει την ελευθερία στον πλούτο και την καταστροφή, έχει ως επακόλουθο τον πλούτο σαν μια ανεξάρτητη δύναμη που φανερώνεται πίσω από τις πλάτες των παραγωγών, ως εάν κατευθυνόταν από αόρατες δυνάμεις. Ο αντισημιτισμός μεταφράζει τη δυσαρέσκεια με τις συνθήκες του πλούτου στη συλλογική επιδοκιμασία του θυμού και της μνησικακίας γύρω από τον «Εβραϊκό καπιταλισμό» του χρήματος. Η απεικόνιση του Εβραίου ως του «εξωτερικού εχθρού εσωτερικά», ο οποίος κερδοσκοπεί για χάρη περισσότερου χρήματος επί της εθνικής βιομηχανίας, έχει ως προϋπόθεση την ύπαρξη του εθνικού κράτους ως προστάτη του ενός εθνικού «καραβιού», που ορίζεται από τις αρετές της εθνικής αλληλεγγύης, του εθνικού αγώνα, της εθνικής ομογένειας των προθέσεων και της εθνικής βιομηχανίας και οικονομίας.

Αυτός ο εθνικός ορισμός της αλληλεγγύης και της οικονομικής προσπάθειας αποδίδει την παραγωγή του υλικού πλούτου στη συγκεκριμένη εργασία του έθνους, σε διάκριση από αφηρημένο εννοιολογικό χαρακτήρα του καπιταλιστικού πλούτου ως συνθήκης της παγκόσμιας αγοράς, ο οποίος συσσωρεύεται, με τη μορφή του χρήματος και του χρηματοπιστωτικού συστήματος, σε λίγα χέρια. Ενώ το έθνος παράγει τον υλικό πλούτο με δάκρυα και ιδρώτα, ο πλούτος του χρήματος και του χρηματοπιστωτικού συστήματος φαίνεται ανεπιτήδευτος. Προκύπτει από τις εμπορικές συναλλαγές με τα χρήματα, κερδοσκοπώντας πάνω στον εθνικό πλούτο ενός σκληρά εργαζόμενου λαού με μοιραίες συνέπειες. Αντί για τις καπιταλιστικές σχέσεις παραγωγής, υπάρχουν τα σκληρά εργαζόμενα έθνη, και αντί για την ταξική διαίρεση της κοινωνίας υπάρχει μια διαίρεση μεταξύ των καθυποταγμένων εθνών και των κυρίαρχων εθνών, και έπειτα υπάρχει ο Εβραίος – αυτή η προσωποποιημένη ενσάρκωση του αφηρημένου πλούτου που εδραιώνει την αδιόρατη αλλά όχι λιγότερο καταστροφική ισχύ της πάνω στα έθνη του κόσμου, σε συνεργασία με το σύστημα του ιμπεριαλισμού και τον μονοπωλιακό καπιταλισμό.

Ο Wallerstein έχει υποστηρίξει πειστικά ότι ο ορθόδοξος μαρξισμός ήταν αρχικά εχθρικός στην έννοια της εθνικής απελευθέρωσης και «αρκετά καχύποπτος για όλες τις κουβέντες γύρω από τα δικαιώματα των λαών, οι οποίοι συνδέονταν με τα εθνικιστικά κινήματα της μεσαιας τάξης». Ήταν μόνο στο συνέδριο του Baku το 1920 που η έμφαση στην ταξική πάλη «εγκαταλείφθηκε αθόρυβα υπέρ της τακτικής προτεραιότητας του αντι-ιμπεριαλισμού, ένα θέμα γύρω από το οποίο η 3^η Διεθνής ήλπιζε να οικοδομήσει μια πολιτική συμμαχία ανάμεσα στα κατά κύριο λόγο Ευρωπαϊκά Κομμουνιστικά κόμματα και εκείνα τουλάχιστον του εθνικού απελευθερωτικού κινήματος... που ήταν περισσότερο ριζοσπαστικά» [22]. Μετά το συνέδριο του Baku, «δόθηκε η ετικέτα της «επαναστατικής» δραστηριότητας» [23] στους αντι-ιμπεριαλιστικούς αγώνες. Το επιδραστικό κείμενο που έδωσε υπόσταση σε αυτή την μετατόπιση από την ταξική πάλη για την καθολική ανθρώπινη χειραφέτηση στον αντι-ιμπεριαλιστικό αγώνα για εθνική απελευθέρωση είναι το βιβλίο του Στάλιν *Ο Μαρξισμός και το Εθνικό Ζήτημα*, γραμμένο το 1913. Προσδιορίζοντας το έθνος σαν μια «ιστορικά διαμορφωμένη σταθερή κοινότητα ανθρώπων, που εμφανίστηκε

πάνω στη βάση της κοινότητας της γλώσσας, του εδάφους, της οικονομικής ζωής και της ψυχοσύνθεσης που εκδηλώνεται στην κοινότητα του πολιτισμού» (Ι. Β. Στάλιν, Άπαντα, Τόμος 2, Ο Μαρξισμός και το Εθνικό Ζήτημα, σελ. 334, εκδόσεις Σύγχρονη Εποχή), διακήρυξε πως «φτάνει να λείπει έστω και ένα από τα γνωρίσματα αυτά, για να παύσει το έθνος να είναι έθνος» (ό.π. σελ. 335) [24]. Οι Μεγάλες Εκκαθαρίσεις [Great Purges], όπως είχε επισημάνει ο Leon Trotsky ήδη από το 1937, υιοθέτησαν την αντισημιτική δημαγωγία σε μια τέτοια έκταση ενάντια στους μαρξιστές διεθνιστικών πεποιθήσεων που σχεδόν ισοδυναμούσε με μια επιστήμη. Στη Σοβιετική κατανόηση του ταξικού αγώνα ως αντι-ιμπεριαλιστικής εθνικής απελευθέρωσης, ο Εβραίος εμφανίστηκε με αρκετές μεταμφιέσεις – φιλελεύθερος, ελευθεροτέκτονας, Σοσιαλ-δημοκράτης, Τροσκιστής, φασίστας ή Σιωνιστής – αλλά ανεξάρτητα από την προβαλλόμενη εικόνα του, ενσάρκωσε οτιδήποτε προσδιορίστηκε σαν καπιταλιστικό, ιμπεριαλιστικό, Δυτικό και πάνω από όλα μη-Ρωσικό [25].

Η κριτική του ιμπεριαλισμού έχει ως επακόλουθο τη διεκδίκηση για εθνική αυτοδιάθεση σαν μια απελευθερωτική επαναστατική πρακτική. Η εγκατάλειψη της τάξης ως της κριτικής κατηγορίας της επαναστατικής σκέψης και η αντικατάστασή της από την κατηγορία του κυριαρχούμενου έθνους παραμένει ιδιαίτερα ισχυρή σε σχέση με το Ισραήλ.

Σύμφωνα με τον Perry Anderson ο οποίος είναι ένας από τους πιο κριτικούς και ξεχωριστούς διανοητές της αντι-ιμπεριαλιστικής αριστεράς, «ο Αμερικανικός Σιωνισμός, εδραιωμένος στις επιχειρήσεις, την κυβέρνηση και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, έχει από τη δεκαετία του 1960 αποκτήσει ένα σταθερό κράτημα πάνω στους μοχλούς της κοινής γνώμης και της επίσημης πολιτικής απέναντι στο Ισραήλ, η οποία έχει αποδυναμωθεί μονάχα στις σπανιότερες των περιπτώσεων» [26]. Για τον Anderson, το Ισραήλ είναι ένα Εβραϊκό κράτος, και οι εθνικιστικές του νίκες είναι Εβραϊκές νίκες και η οικονομία του είναι μια Εβραϊκή οικονομία, κάνοντας το Ισραήλ ένα «κράτος-εισοδηματία» (rentier state) που διατηρείται από τις Ηνωμένες Πολιτείες σαν ιμπεριαλιστικό προγεφύρωμά τους στην Μέση Ανατολή. Οι Εβραίοι, επομένως, έχουν όχι μόνο κατακτήσει την Παλαιστίνη αλλά έχουν επίσης αποκτήσει τον έλεγχο της Αμερικής, ή όπως το βλέπει ο James Petras, η τρέχουσα απόπειρα των «μεγαλεπήβολων σχεδίων των ΗΠΑ» (US empire building) διαμορφώνεται από «μεγαλεπήβολα σιωνιστικά σχέδια» [27]. Για τον Petras, ο Σιωνισμός είναι η ιδεολογία και το μεγαλεπήβολο οργανωτικό σύστημα και η πολιτική πρακτική του σύγχρονου αμερικανικού ιμπεριαλισμού που διαφυλάσσει τα καπιταλιστικά κέρδη και τον πλούτο, την ισχύ του και την παρασιτική ευημερία [28].

Κάτω από τη σημαία της αντι-ιμπεριαλιστικής αλληλεγγύης οι συμμαχίες με τις πλέον ανούσιες πολιτικές δυνάμεις μπορούν να επιτευχθούν στην αναζήτηση φαινομενικά προοδευτικών σκοπών, οι οποίοι με μια πιο προσεκτική εξέταση είναι ολοκληρωτικά οπισθοδρομικοί. Σύμφωνα με τον Alex Callinicos ο αντι-καπιταλισμός πρέπει να «ανταποκρίνεται στα κριτήρια (τουλάχιστον) της δικαιοσύνης, της αποδοτικότητας, της δημοκρατίας, και της βιωσιμότητας» [29]. Για να ριζοσπαστικοποιηθεί το αντικαπιταλιστικό κίνημα, απαιτεί να δωθεί ηθική υποστήριξη σε αντι-ιμπεριαλιστικές ομάδες «αντίστασης» οι οποίες είναι ανοιχτά εχθρικές στους αντι-καπιταλιστικούς

σκοπούς που αυτός υποστηρίζει [30]. Παροτρύνει [urges] την αριστερά να συνεργαστεί σε συμμαχία με τον «σεβασίμο Ισλαμικό κλήρο» ούτως ώστε να «ριζοσπαστικοποιηθεί το αντι-καπιταλιστικό κίνημα δίνοντάς του μια αντιιμπεριαλιστική διάσταση (edge)» [31]. Δηλαδή, «πρέπει να συνεργαστούμε με τη Μουσουλμανική Αδελφότητα πάνω σε συγκεκριμένα ζητήματα [Παλαιστίνη ή Ιράκ]» [32]. Η Judith Butler επιχειρηματολογεί με μια παρόμοια εγκατάλειψη της σκέψης πως η αντι-ιμπεριαλιστική αντίσταση είναι καθεαυτή ένα καλό πράγμα. Όταν της ζητήθηκε από το «Online Magazin für Frauen» να αποσαφηνίσει τη δήλωσή της πως η Hamas και η Hezbollah είναι προοδευτικά κοινωνικά κινήματα εκείνη σημειώνει ότι «ομάδες όπως η Hamas και η Hezbollah πρέπει να περιγραφούν σαν αριστερά κινήματα ... Είναι «αριστερά» με την έννοια πως εναντιώνονται την αποικιοκρατία (colonialism) και τον ιμπεριαλισμό» [33]. Εφόσον η Butler δεν αποδέχεται τη χρήση βίας απορρίπτει τις τακτικές τους, αλλά τους αποδέχεται ωστόσο ως μέλη της παγκόσμιας αριστεράς εφόσον απορρίπτουν τον ιμπεριαλισμό και απαιτούν εθνική απελευθέρωση. Ο ορισμός της για την «αριστερά» είναι αδιάφορος απέναντι στους κοινωνικούς σκοπούς και επιδιώξεις, και περιλαμβάνει τους πιο ανούσιους [πολιτικούς] συνεργάτες, ιστορικούς καθώς και σύγχρονους. Εκτός από τις φανταστικές και ρομαντικοποιημένες ποιότητες της εθνικής ύπαρξης, τι πραγματικά σημαίνει να λέμε ότι το έθνος απελευθερώνεται;

Ο Slavoj Žižek παρέχει ένα πιο μετρημένο επιχείρημα. Λέει ότι στο πρόσωπο του αντισημιτισμού δεν πρέπει να «διακηρύττει τη φιλελεύθερη ανεκτικότητα» αλλά να προσπαθήσει «το υποβόσκον αντικαπιταλιστικό του κίνητρο [να] εκφραστεί με άμεσο, μη μετατεθειμένο τρόπο» (Σλαβόι Ζίζεκ, Καλοσωρίσατε στην έρημο του πραγματικού!, σελ. 174, εκδ. Scripta, 2003). [34]. Ωστόσο, ο αντι-καπιταλισμός δεν συνεπάγεται αναγκαστικά τον αγώνα για μια αταξική κοινωνία ανθρώπινων επιδιώξεων. Η παρατήρηση του Ζίζεκ για τα υπόρρητα αντι-καπιταλιστικά κίνητρα φαίνεται να εγγράφεται σε μια τελεολογική αντίληψη της ιστορίας η οποία πιστεύει στον καπιταλισμό σαν ένα στάδιο μετάβασης στον κομμουνισμό, ως εάν [αυτό θα συνέβαινε] λόγω αναγκαιότητας. Αλλά τι γίνεται εάν δεν συμβεί κάτι τέτοιο; Ποιες άλλες μορφές αντι-καπιταλισμού είναι δυνατές, και τι θα σήμαινε το να τις εκφράσουμε με έναν άμεσο, μη μετατεθειμένο τρόπο; Η υποστήριξη του αντικαπιταλισμού για χάρη του αντι-καπιταλισμού είναι εντελώς παρανοημένη. Η ισχυρή υπεράσπιση της Al Qaeda από τον Callinicos απέναντι στην περιγραφή της ως φασιστικής είναι ένα μια προκειμένη περίπτωση. Απορρίπτει την περιγραφή αυτή σαν έναν «αναπάντεχο ισχυρισμό», και έπειτα προχωράει να ισχυριστεί πως η «Μουσουλμανική έννοια του *umma*h – η κοινότητα των πιστών – είναι ακριβώς μια διεθνική έννοια, κάτι το οποίο έχει αποκλειστικά παρατηρήσει το δίκτυο της Al Qaeda (όποιες και αν είναι οι απόψεις κατά τις οποίες οι ερμηνείες της για το μουσουλμανικό δόγμα μπορεί να διαφέρουν από εκείνες άλλων), συγχωνεύοντας όπως κάνει ακτιβιστές από πολλά διαφορετικά εθνικά υπόβαθρα» [35]. Για τον Callinicos, η Al Qaeda είναι διεθνική εξαιτίας της «αυστηρής τήρησης του *umma*h», και κατά συνέπεια δεν μπορεί να περιγραφεί ως «φασιστική» [36]. Το εάν η φασιστική ετικέτα είναι κατάλληλη ή όχι ξεφεύγει από το επιχείρημά μου. Εκείνο που είναι ανησυχητικό είναι η νοοτροπία που δέχεται τις ετικέτες, η οποία επισυνάπτει σε κοινωνικά πράγματα χωρίς περαιτέρω σκέψη όσον αφορά το τι θα μπορούσαν να είναι αυτά τα πράγματα.

Ο αντι-καπιταλισμός δεν είναι μια μοναδική μορφή αντίστασης στον κυρίαρχο τρόπο κοινωνικής εργασίας, και μεταξύ εκείνου του «μη μετατεθειμένου» (non-displaced) αντι-καπιταλισμού και αυτού του αντι-καπιταλισμού υπάρχει μια τεράστια διαφορά [37]. Στην καλύτερη περίπτωση, η αλληλεγγύη με λάθος φίλους αυτό-επιβεβαιώνει μια πρόζα ριζοσπαστισμού στην κομφορμιστική εξέγερση· στη χειρότερη περίπτωση, εξοργισμένος από τη μνησικακία και τυφλωμένος από τη θέλησή του για δράση, αρχίζει να «να κλωτσάει με τα καθάρματα αντί εναντίον τους» [38]. Η αντι-ιμπεριαλιστική αντίληψη πως ο εχθρός του εχθρού μου είναι δικός μου φίλος είναι άνευ εξισορροπητικών κοινωνικών περιεχομένων. Δέχεται άκριτα την «οπισθοδρομική ισότητα» κάποιου φανταστικού εθνικού ή υπερεθνικού εμείς [39]. Στο πλαίσιο αυτό, η απαίτηση πως κανένας δεν πρέπει να λιθοβοληθεί μέχρι θανάτου γίνεται σχετική διότι ο αντι-ιμπεριαλισμός απαιτεί αλληλεγγύη με υποτιθέμενα αντι-ιμπεριαλιστές κληρικούς οι οποίοι πιστεύουν πραγματικά πως μια γυναίκα η οποία θέλει να απελευθερωθεί από τα παραδοσιακά δεσμά της πατριαρχίας πρέπει να λιθοβοληθεί μέχρι θανάτου. «Αν η «διαφορά» (differance) έχει γίνει το σήμα κατατεθέν του θεωρητικού αντι-λόγου, [τότε] «ο Άλλος» έχει γίνει το σήμα κατατεθέν του πρακτικού αντι-λόγου» [40]. Ο Ζίζεκ έχει συνεπώς δίκαιο να υποστηρίζει ότι δεν πρέπει να υπάρξει καμία προσπάθεια να «κατανοήσουμε» τον αραβικό αντι-σημιτισμό ... ως «φυσική» αντίδραση στην ελεεινή κατάσταση των Παλαιστινίων» (ό.π., σελ. 174). Πρέπει να αντισταθούμε σε αυτόν «άνευ όρων» (unconditionally). Το να «κατανοούμε» τον Ισλαμικό αντισημιτισμό σαν «δικαιολογημένη» έκφραση του θυμού ενάντια στον ιμπεριαλισμό σημαίνει να ισχυριζόμαστε, σιωπηρά, πως ο αντισημιτισμός αρθρώνει μια αξιόλογη αντίσταση στον καπιταλισμό. Με παρόμοιο τρόπο, δεν πρέπει να υπάρξει καμία προσπάθεια να «κατανοήσουμε» τα μέτρα του κράτους του Ισραήλ «ως φυσική αντίδραση με υπόβαθρο τη μνήμη του ολοκαυτώματος» (ό.π., σελ. 174) [41]. Μια τέτοια «κατανόηση» αποδέχεται τη χρησιμοποίηση της ναζιστικής βαρβαρότητας σαν νομιμοποίηση για τη στρατιωτικοποιημένη κρατική δράση. Κάθε κράτος είναι ένας επιχειρηματίας της μνήμης (entrepreneur of memory) για να νομιμοποιήσει τον εαυτό του και να δικαιολογήσει τις πολιτικές του στο όνομα του έθνους και του εθνικού συμφέροντος.

Μια τέτοια χρησιμοποίηση του παρελθόντος δεν λυτρώνει τους νεκρούς. Ακολουθώντας τον Μπένγιαμιν, η λύτρωση συνεπάγεται την επαναφορά του παρελθόντος στους τωρινούς αγώνες για την ανθρώπινη απελευθέρωση, η οποία είναι τόσο μοναδική όσο και καθολική, αδιαίρετη και ανεκτίμητη [42]. Είναι συνδεδεμένη με τους αρνητές *στράτευσης* (*refuseniks*), τους αιρετικούς, τους αμφισβητίες και τους αντικαθεστωτικούς, όχι με τους καλούς θώκους του κράτους. Εάν συνεπώς η κριτική του Ισραήλ θέλει να είναι κάτι περισσότερο από απλώς μια παραπλανητική δημοσιότητα γύρω από εθνικοποιημένες αφαιρέσεις, πρέπει να επιστρατεύσει το κουράγιο του *refusenik* (*αρνητή στράτευσης*) και του αντικαθεστωτικού και να σκεφτεί ενάντια στο πρότυπο της εθνικής καταχνιάς. Επομένως, πρέπει να αναγνωρίσει τις κοινωνικές διακρίσεις που εξαφανίζονται στην πολιτική μορφή ενός ομογενοποιημένου εθνικού λαού. Η ακραία [abject] βία που ασκείται από το κράτος του Ισραήλ στις σχέσεις του με του Παλαιστινίους δεν έχει τίποτα να κάνει με την Εβραϊκότητα. Η κρατική βία δεν έχει Εβραϊκό

χαρακτήρα. Η βία κυριαρχεί μέσα στον εννοιολογικό χαρακτήρα των καπιταλιστικών κοινωνικών σχέσεων και χαρακτηρίζει το κράτος σαν τη συμπυκνωμένη ισχύ αυτής της κοινωνίας.

Σε τι αναφέρεται η ιδιότητα «Εβραϊκό»; Τι είναι ένα Εβραϊκό Κράτος; Ο σπουδαίος θεωρητικός της αυτονομίας του κράτους, ο Τόμας Χομπς, το συνέλαβε σαν το αποτέλεσμα ενός κοινωνικού συμβολαίου το οποίο επέτρεπε στα αντιμαχόμενα κοινωνικά συμφέροντα να ακμάσουν πάνω στη βάση μιας αμοιβαίας προστασίας. Το κράτος του εμφανιζόταν παρόμοιο με έναν θνητό Θεό. Ο Adam Smith όρισε το κράτος σαν μια δύναμη που διευκολύνει την αγορά – αστυνομεύει τη νομοταγή συμπεριφορά μεταξύ των ιδιωτικών συμφερόντων ώστε να διασφαλιστούν οι σχέσεις της ιδανικής ελευθερίας. Για να είναι η οικονομία ελεύθερη, το κράτος χρειάζεται να είναι ισχυρό, ως αστυνομία της αγοράς. Ο Καρλ Μαρξ συνέλαβε το κράτος ως τη συγκεντρωμένη εξουσία της αστικής κοινωνίας, και το αντιμετώπισε σαν πολιτική μορφή των καπιταλιστικών κοινωνικών σχέσεων. Ο Μαξ Βέμπερ ισχυρίστηκε ότι το κράτος δεν μπορεί να οριστεί από τις λειτουργίες του, πόσο μάλλον από τα φανταστικά εθνικά χαρακτηριστικά, αλλά αποκλειστικά από τα μέσα του: τη νόμιμη χρήση της βίας. Αντιλήφθηκε το σύγχρονο κράτος σαν μια μηχανή. Ο Λένιν απεικόνισε το κράτος ως εργαλείο της ταξικής κυριαρχίας, και διεκδίκησε τη δικτατορία του προλεταριάτου. Καμία από αυτές τις περιγραφές δεν ορίζει το κράτος από την άποψη των υποτιθέμενων ή φανταστικών εθνικών χαρακτηριστικών ενός ομογενοποιημένου λαού. Μια τέτοια χάλκευση της εθνικής ταυτότητας είναι ένα πολιτικό έργο, και ο Perry Anderson έχει επομένως απόλυτο δίκαιο όταν υποστηρίζει πως η δυνατότητα της βίας ενάντια στον Άλλο είναι εγγενής στον εθνικισμό, οποιοσδήποτε κι αν είναι αυτός [43].

Ο χαρακτηρισμός «Εβραϊκός» δεν αναφέρεται σε συγκεκριμένα ανθρώπινα όντα στις κοινωνικές τους σχέσεις, ούτε αναφέρεται σε συγκεκριμένα άτομα, είτε πρόκειται για τον Αριέλ Σαρόν ή τον Καρλ Μαρξ, τον Άλμπερτ Άινσταιν ή την Έμμα Γκόλντμαν, τη Ρόζα Λούξεμπουργκ ή τον Λέων Τρότσκι, τον Michael Neumann ή την Esther Rosenberg. Παραβλέπει για τις ανθρώπινες διαφορές και απορρίπτει την αντίληψη ότι η καπιταλιστική κοινωνία περιλαμβάνει ανταγωνιστικά συγκροτημένες κοινωνικές σχέσεις για ένα επιχείρημα σχετικά με τον Εβραϊκό χαρακτήρα του καπιταλισμού. Η καταγγελία του είναι ολική κατά το ότι αντιμετωπίζει τους πάντες ως φορείς του ίδιου αμετάβλητου τύπου, είτε αυτοί είναι αναρχικοί, κομμουνιστικές, *refuseniks* (*αρνητές στρατεύσης*), καπιταλιστές ή εργάτες, συντηρητικοί, θρησκευτικοί φανατικοί, πολεμοκάπηλοι, ειρηνιστές, εξαθλιωμένοι είτε απλώς συνηθισμένοι και βαρετοί μέσοι Εβραίοι [44]. Αντί να αναγνωρίζει τις αντιθέσεις, τις διακρίσεις, τους ανταγωνισμούς, τους αγώνες και τις συγκρούσεις, προβάλλει αυτές τις αφηρημένες, φανταστικές «ποιότητες» που αψηφούν τον λόγο, στις οποίες στηρίζεται ο αντισημιτισμός, πάνω σε έναν εθνικοποιημένο λαό, υποκαθιστώντας την κριτική της μορφής του κράτους ως συγκεντρωμένης ισχύς των υφιστάμενων κοινωνικών σχέσεων με ολοκληρωτικές συλλήψεις του εθνικού φίλου και του εθνικού εχθρού. Στο πλαίσιο αυτής της σχέσης, ο λόγος αναστέλλεται και η σκέψη οδηγείται στην πρόσθετη, εξίσου παράλογη πίστη πως ο εχθρός του εχθρού μου είναι δικός μου φίλος – από τη Hamas και τη Hezbollah μέχρι τη Μουσουλμανική Αδελφότητα. Αυτό ωστόσο σημαίνει επίσης ότι ο μόνος τρόπος να αντιμετωπιστεί ο αναδυόμενος αντισημιτισμός δεν είναι η διακήρυξη της φιλελεύθερης ανεκτικότητας η οποία, ας πούμε, αποδέχεται πως

κανείς, ούτε άνδρας ούτε γυναίκα, δεν πρέπει να λιθοβοληθεί μέχρι θανάτου αλλά απωθεί αυτή την αρχή σε σχέση με τον αντι-ιμπεριαλιστή Άλλο διότι η πολιτισμένη ανθρωπ(ιν)ότητα του είναι στην πραγματικότητα απάνθρωπη προς έναν λαό τον οποίο κρυφά θεωρεί απολίτιστο. Η αντι-καπιταλιστική ανοχή του θανάτου δια λιθοβολισμού, επειδή ήταν οι αντι-ιμπεριαλιστές φίλοι που το έκαναν, δεν έχει καμία αρχή να επικαλεστεί και καθόλου αξίες να υπερασπιστεί.

Ο αντισημιτισμός δεν αρθρώνει τον αντι-καπιταλισμό με ένα μετατεθειμένο τρόπο. Επικρίνει τον καπιταλισμό σαν ένα σύστημα Εβραϊκής εξουσίας. Η Ulrike Meinhof, η πρώην συν-ιδρύτρια της Γερμανικής Φράξιας Κόκκινος Στρατός (RAF), διατύπωσε συνοπτικά αυτή την εκλογίκευση (rationalization) του αντισημιτισμού ως ενός μίσους για τον καπιταλισμό όταν είπε:

Το Άουσβιτς σήμαινε πως έξι εκατομμύρια Εβραίοι δολοφονήθηκαν, και ρίχτηκαν στον σωρό αποβλήτων της Ευρώπης, για αυτό που εκείνοι ήταν: Εβραίοι χρηματιστές. Το χρηματιστικό κεφάλαιο και οι τράπεζες, ο σκληρός πυρήνας του συστήματος του ιμπεριαλισμού και του καπιταλισμού, έστρεψε το μίσος των ανθρώπων ενάντια στο χρήμα και την εκμετάλλευση, και ενάντια στους Εβραίους ... Ο αντισημιτισμός είναι στην πραγματικότητα ένα μίσος για τον καπιταλισμό. [45]

Τι είναι Εβραϊκό γύρω από τον καπιταλισμό; Σε τι κάνουν επίθεση οι αντισημίτες όταν επιτίθενται στον καπιταλισμό; Ποιο είναι το μέτρο της επιτυχίας; Τα επόμενα τμήματα του κειμένου διερευνούν το ζήτημα αυτό με αναφορά στον ναζιστικό αντισημιτισμό.

Σχετικά με τον χρόνο της αφαίρεσης

Ο αντισημιτισμός δεν «χρειάζεται» Εβραίους. Ο «Εβραίος» έχει δυνάμεις που του αποδίδονται οι οποίες δεν μπορούν να οριστούν συγκεκριμένα. Είναι μια αφαίρεση που δεν αποκλείει κανέναν. Οποιοσδήποτε μπορεί να θεωρηθεί ως εβραίος. Η έννοια του «Εβραίου» δεν γνωρίζει καμία ατομικότητα, δεν μπορεί να είναι ένας άντρας ή μια γυναίκα και δεν μπορεί να ιδωθεί ως εργάτης ή ως ζητιάνος· η λέξη «Εβραίος» σχετίζεται με ένα μη-πρόσωπο, μια αφαίρεση. «Ο Εβραίος είναι κάποιος τον οποίο οι υπόλοιποι άνθρωποι θεωρούν ως Εβραίο» [46]. Στο βιβλίο τους *Η Διαλεκτική του Διαφωτισμού*, οι Μαξ Χορκχάιμερ και Τέοντορ Αντόρνο τονίζουν πως ο «λόγος» του Διαφωτισμού επικρατεί ουσιαστικά ως «εργαλειακή ορθολογικότητα». Η «εργαλειακή ορθολογικότητα» είναι ο ψεύτικος φίλος του λόγου. Ο λόγος απαιτεί να γνωρίσει ποιος είναι ο ανθρώπινος σκοπός κάποιου πράγματος· ενώ την εργαλειακή ορθολογικότητα την ενδιαφέρουν ουσιαστικά δύο πράγματα: «πόσο καιρό πήρε» και «πόσο πολύ κόστισε»; Εστιάζει συνεπώς στη λειτουργικότητα των πραγμάτων, οτιδήποτε και αν είναι αυτά, και επιδιώκει να τα διαθέσει όσο το δυνατόν πιο αποδοτικά, αποτελεσματικά και οικονομικά γίνεται. Σε έναν κόσμο που διέπεται από πραγματικές αφαιρέσεις και μετριέται από τον αφηρημένο κοινωνικό χρόνο, η απλή ύπαρξη της διαφοράς, αυτή η φευγαλέα ματιά μιας ζωής πέρα από τον οικονομικό καταναγκασμό, συνιστά μια ανυπόφορη πρόκληση. Περιθάλπει τη τυφλή μνησικακία και τον θυμό [σ]τον οποίο επικεντρώνεται και εκμεταλλεύεται ο αντισημιτισμός αλλά τον οποίο ο ίδιος δεν παράγει. «Η ιδέα μιας ευτυχίας

χωρίς εξουσία είναι ανυπόφορη,διότι αυτή μόνο θα ήταν αληθινή ευτυχία» (Adorno-Horkheimer,ό.π,σελ. 284) [47].

Ο αντισημιτισμός κάνει μια διάκριση μεταξύ της «κοινωνίας» και της «εθνικής κοινότητας». Η «κοινωνία» αναγνωρίζεται ως «Εβραϊκή»,ενώ η κοινότητα διαμορφώνεται ως ένας κόσμος ενάντια στην κοινωνία. Η κοινότητα αντιμετωπίζεται ως κάτι φυσικό και ο φυσικός της χαρακτήρας φαίνεται να βρίσκεται σε κίνδυνο λόγω κάποιων «κακών» αφηρημένων κοινωνικών δυνάμεων. Οι ιδιότητες που αποδίδονται στον Εβραίο από τον αντισημίτη περιλαμβάνουν την κινητικότητα,τον μη απτό χαρακτήρα του,τον δίχως ρίζες χαρακτήρα του και τη συνομοσία ενάντια στις – μυθικές και μυθοποιημένες – αξίες της φανταστικής κοινότητας ενός έντιμου και σκληρά εργαζόμενου λαού. Ο λόγος μένει απορριπτέος λόγω της μεταδοτικής του βούλησης να πηγαίνει στη ρίζα των πραγμάτων,και η ρίζα των πραγμάτων μπορεί να είναι μόνο ο Άνθρωπος στις κοινωνικές του σχέσεις. Ο λόγος είναι το όπλο της κριτικής. Θέτει υπό αμφισβήτηση τις συνθήκες όπου ο Άνθρωπος υποβαθμίζεται σε έναν απλό οικονομικό πόρο. Για τον αντισημιτισμό η ανεξαρτησία της σκέψης και της ικανότητας να σκεπτόμαστε ελεύθερα χωρίς φόβο είναι απεχθής. Απεχθάνεται την ιδέα πως «ο Άνθρωπος είναι το υψηλότερο ον για τον Άνθρωπο» [48]. Αντιθέτως,επιζητά σωτηρία μέσα από τη μανιασμένη κατάφαση της εξωφρενικής του πραγματικότητας,μιας πραγματικότητας που κυριαρχείται από πραγματικές οικονομικές αφαιρέσεις. Διεκδικεί τη δική του υποκειμενικότητα υπό την επήρεια διεστραμμένων οικονομικών μορφών. «Η τρέλα είναι το υποκατάστατο για το όνειρο πως η ανθρωπότητα μπορεί να οργανώσει τον κόσμο της με ανθρώπινο τρόπο,ένα όνειρο το οποίο ένας κόσμος δημιουργημένος από ανθρώπους απορρίπτει επίμονα» [49].

Για τους απολογητές της οικονομίας της ελεύθερης εργασίας,η αναφορά στο αόρατο χέρι λειτουργεί σαν ένα ερμηνευτικό καταφύγιο [50]. Εξηγεί τα πάντα με την αναφορά στο Αόρατο. «Η ασιτία είναι ο τρόπος με τον οποίο ο Θεός τιμωρεί εκείνους που έχουν πολύ λίγη πίστη στον καπιταλισμό» [51]. Για τους αντισημίτες,ωστόσο,η δύναμη του αόρατου μπορεί να εξηγηθεί – [είναι] ο φανταστικός Εβραίος στην προσωποποιημένη του ύπαρξη. Ο Εβραίος είναι το στιγματισμένο κοινωνικό παράσιτο το οποίο λέγεται πως καταπιέζει,υπονομεύει και διαφθείρει την «εθνική κοινότητα» ενός ριζωμένου ομοιογενούς λαού. Η κατηγορία «Εβραίος» λέγεται πως είναι η ακαταμάχητη,αφηρημένη και άπιαστη δύναμη του – αστικού – πολιτισμού,από το αόρατο χέρι της αγοράς μέχρι τις σχέσεις της αφηρημένης ισότητας πριν από το χρήμα και τον νόμο. Προσωποποιεί την αφηρημένη σκέψη,την αφηρημένη ισότητα και τον αφηρημένο πλούτο.

Έναντι αυτού,ο αντισημίτης ανυψώνει την «οπισθοδρομική ισότητα» κάποιας υποτιθέμενης προγονικής κοινότητας του «εθνολαϊκού συντρόφου» [**Volksgenossen,έτσι αλληλοαποκαλούνταν τα μέλη του Εθνικοσοσιαλιστικού Γερμανικού Κόμματος Εργατών (NSDAP)*],η οποία δεν απορρέει μόνο από κάποια μυθική «ιδιότητα» της γης αλλά επίσης από κάποιον φανταστικό δεσμό αίματος. Σε διάκριση από τον παρασιτικό πλούτο του χρήματος και του

χρηματοπιστωτικού συστήματος, ισχυρίζονται πως είναι οι δημιουργικοί παραγωγοί απτών πραγμάτων. Ο μύθος του Εβραίου ως ενσάρκωση της αφηρημένης ισότητας έρχεται αντιμέτωπος με τον μύθο της αρχέγονης κατοχής του εδάφους και της παραγωγικής προσπάθειας. Ο «εθνολαϊκός σύντροφος/πολίτης» αντιμετωπίζει τον εαυτό του σαν γιο της φύσης και συνεπώς σαν ένα φυσικό ον. Βλέπει το φυσικό του πεπρωμένο στην απελευθέρωση της εθνικής κοινότητας από τις φερόμενες αφηρημένες, δίχως ρίζες αξίες του καπιταλιστικού πολιτισμού, απαιτώντας τη φυσικοποίησή τους ώστε το καθετί να επιστρέφεται στη «φύση». Εν συντομία, ο εθνολαϊκός σύντροφος απεικονίζει τον εαυτό του ως ριζωμένο στο αίμα και την παράδοση των προγόνων ώστε να υπερασπιστεί τη πίστη του στη συλλογική επιδοκιμασία του θυμού. Αυτός ο θυμός κατευθύνεται πάνω στην υποτιθέμενη νίκη του πολιτισμού επί της φύσης, μια νίκη η οποία αντικρίζεται να καταδικάζει τον *εθνολαϊκό σύντροφο* στον ιδρώτα, τον μόχθο και τη φυσική προσπάθεια, ενώ ο Άλλος αντικρίζεται να ζει μια ζωή ως τραπεζίτης και κερδοσκόπος, ζώντας μεγαλειωδώς και με ευκολία. Ο *εθνολαϊκός σύντροφος* ποθεί αυτή τη ζωή για τον εαυτό του. Ο *εθνολαϊκός σύντροφος* κερδοσκοπεί έτσι με τον θάνατο και συσσωρεύει τα χρυσά δόντια που εκμαιεύθηκαν.

Για τους *εθνολαϊκούς συντρόφους* (*Volksgenossen*), ο Εβραίος «είναι πράγματι ο αποδιοπομπαίος τράγος, όχι μόνο για επιμέρους ελιγμούς και μηχανορραφίες, αλλά υπό την ευρεία έννοια ότι του φορτώνουν την οικονομική αδικία ολόκληρης της τάξης» (στο ίδιο, σελ. 286) [52]. Τα πογκρόμ δεν γίνονται αντιληπτά μονάχα σαν μια απελευθερωτική δράση αλλά επίσης ως μια ηθική επιταγή: ο αντισημιτισμός αποζητάει μια «δίκαιη» εκδίκηση από μεριάς της «θυματοποιημένης» εθνικής κοινότητας απέναντι στις δυνάμεις μιας «ξεριζωμένης» κοινωνίας «δίχως ρίζες». Η «κοινότητα» φαίνεται να είναι εξίσου θυματοποιημένη και «ισχυρή». Η ισχύς απορρέει από τη μυθική-φυσική σύλληψη της εθνικής ύπαρξης. Αυτή η φυσικοποίηση της κοινότητας βρίσκει νομιμοποίηση για τον φόνο στη φυσικοποίηση της «δράσης»: η φύση γίνεται αντιληπτή ως ένα πεπρωμένο.

Ο στιγματισμός του λόγου και του χρήματος ως σατανικών από τον αντισημιτισμό, όχι μόνο μυθοποιεί τον λόγο και το χρήμα ως δυνάμεις που έρχονται, όπως η προβαλλόμενη προσωποποίησή τους, ο Εβραίος, από το πουθενά, [αλλά] επίσης παράγει τον μύθο πως αυτοί με μια «πατρίδα», μια «παράδοση», με «ρίζες» και «έδαφος» είναι τα θύματα κάποιων αφηρημένων, αδιόρατων οικονομικών δυνάμεων. Η διαίσθηση ότι «η συγκρότηση του κόσμου συμβαίνει πίσω από τις πλάτες των ατόμων, αλλά είναι ωστόσο το προϊόν τους» στρέφεται ενάντια στον εαυτό της: οι αντισημίτες συμφωνούν ότι ο κόσμος εκδηλώνεται πίσω από τις πλάτες εκείνου που αυτοί θεωρούν ως έθνος [53]. Ωστόσο, αρνούνται ότι αυτό είναι προϊόν τους. Αντ' αυτού, είναι ένας κόσμος κακόβουλων παγκόσμιων δυνάμεων που συνωμοτεί για να υπονομεύσει τις σχέσεις εθνικής αρμονίας, που βασίζονται στην καταγωγή, την παράδοση και το αίμα, και τη βιομηχανία. Στην κατηγορία «Εβραίος» προσωποποιείται η κακόβουλη δύναμη. Στην πάλη μεταξύ του «καλού» και του «κακού» η συμφιλίωση δεν φαίνεται ούτε δυνατή ούτε επιθυμητή. Το κακό χρειάζεται να εξαλειφθεί προκειμένου το «καλό» να αφεθεί ελεύθερο, και σε αυτή την προσπάθεια εθνικής απελευθέρωσης από τις γενικές δυσαρμονίες του χρηματοπιστωτικού

συστήματος και του χρήματος, και της αντιληπτής αυτοκρατορικής προσταγής, η οργή της μνησικακίας αποδεσμεύει όλες τις παράλογες δυνάμεις – «μια κίνηση που τελειώνει με την ολοκληρωτική εργαλειοποίηση του μυαλού» [54].

Η ιδέα του Καντ ότι ο λόγος επρόκειτο να οδηγήσει την ανθρωπότητα στην ωριμότητα διαμόρφωσε την αξίωση του λόγου να σκέφτεται πέρα από τον εαυτό του ούτως ώστε να αναζητήσει διάσωση στη σημασία και το νόημα, στην ανθρωπότητα. Αυτή είναι η επαναστατική επιταγή του λόγου. Ο λόγος συνεπάγεται την κριτική σκέψη και την κρίση, την ευφύια και την πονηριά, τον αναστοχασμό και την ανατροπή. Ο λόγος δεν έχει καμία τιμή και δεν μπορεί να τιμολογηθεί. Αντιμετωπίζεται συνεπώς δικαίως με καχυποψία. Ρωτάει για τους κοινωνικούς σκοπούς ενός κόσμου που κυβερνάται από την κίνηση οικονομικών ποσοτήτων και την μικροοικονομική οργάνωση της ζωντανής εργασίας ως μιας οικονομικής πηγής δίχως ευδιάκριτες ποιότητες, δηλαδή, ενός τυποποιημένου και ωστόσο ευέλικτου ανθρώπινου παράγοντα της παραγωγής που είναι ολοκληρωτικά διαθέσιμος οποιοδήποτε κι αν είναι το «προϊόν». Κάτω από την επήρεια ενός χρόνου που έχει γίνει αφηρημένος, η διαφορά εκδηλώνει μονάχα μια διαφορά στην ποσότητα και είναι λόγω αυτού του μέτρου επιτυχίας που ο λόγος εμφανίζεται ως το παράλογο [Unwesen] ενός κόσμου που είναι «εχθρικός προς το υποκείμενο» [55]. Όλος ο κοινωνικός χρόνος εργασίας είναι πανομοιότυπος με τη μορφή του χρήματος για όσο καιρό διενεργείται εντός του χρόνου του κέρδους, και αν αυτό δεν συμβαίνει, τότε δεν έχει καμία αξία, και η εργασία που ενσωματώθηκε σε αυτό δεν είναι έγκυρη. Ο χρόνος του κέρδους είναι ο χρόνος της οικονομικής επιτυχίας, μετρημένος από το ποσοστό απόδοσης. Η προσπάθεια λογαριάζεται μονάχα ως ποσοτικοποιημένη προσπάθεια. Το καθετί αξιολογείται για χρήση, αυτό που απομένει καίγεται. Η αποτελεσματική οργάνωση και η ψυχρή, νηφάλια εκτέλεση του έργου – η σκληρότητα της σιωπής στο σπίτι του δήμιου – αντικατοπτρίζεται από την αδιαφορία της για την ατομικότητα: όλα τα πτώματα φαίνονται το ίδιο όταν λογαριάζονται τα αποτελέσματα και έχουν γίνει αληθινά ίσα μεταξύ τους· και τίποτε δεν ξεχωρίζει έναν αριθμό από έναν άλλο αριθμό πέρα από τη διαφορά στην ποσότητα – το μέτρο της επιτυχίας. Πόσο καιρό πήρε; Πόσο κόστισε; «Η νοσηρότητα του αντισημιτισμού δεν συνίσταται στην προβάλλουσα συμπεριφορά ως τέτοια, αλλά στην απώλεια του στοχασμού από την προβολή» (Αντόρνο-Χορκχάμερ, ό.π., σελ. 310) [56]. Σε έναν κόσμο που κυβερνάται από την κίνηση οικονομικών ποσοτήτων, η ποσοτική επέκταση είναι το μέτρο της επιτυχίας. Με όρους ποιότητας, μια ποσότητα είναι η ίδια όπως κάθε άλλη ποσότητα, με μόνη διαφορά ότι η μία είναι μεγαλύτερη από την άλλη. Στο πλαίσιο αυτό, ο Αντόρνο υποστήριξε ότι το «Άουσβιτς επιβεβαίωσε το φιλοσόφημα της καθαρής ταυτότητας ως θανάτου» [57]. Ό,τι απέμεινε κάηκε.

Το Άουσβιτς, τότε, επιβεβαιώνει την «επιμονή» της αρχής της «αφαίρεσης» όχι μόνο μέσα από την εξολόθρευση για χάρη της εξολόθρευσης αλλά επίσης, και εξαιτίας αυτής, μέσα από την «αφαιρετικοποίηση» (abstractification). Η φυσικοποίηση του αφηρημένου ως «Εβραίου» απαρνήθηκε όχι μόνο την ανθρωπ(ιν)ότητα, καθώς ο «Εβραίος» στέκεται εκδιωγμένος από τη φανταστική εθνική κοινότητα. Το αφηρημένο καθίσταται επίσης αφηρημένο: όλα όσα επιδέχονται χρήση χρησιμοποιούνται σαν δόντια,

μαλλιά,δέρμα· η εργασιακή δύναμη και,τελικά,το αφηρημένο καθίσταται αφηρημένο και συνεπώς αόρατο. Το αόρατο χέρι της αγοράς,αναγνωρισμένο ως η προσωποποιημένη δύναμη του «Εβραίου»,μετασχηματίζεται σε αέρα γεμάτο καπνό.

Σχετικά με τον αντισημιτισμό,τη βιομηχανία και το χρηματοπιστωτικό σύστημα

Ο ναζιστικός αντισημιτισμός διαφέρει από τον αντισημιτισμό του παλιού Χριστιανικού κόσμου. Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν αξιοποίησε τον χριστιανικό αντισημιτισμό,ο οποίος κατηγορούσε τον «Εβραίο» ως δολοφόνο του Ιησού και ως λαθρέμπορο χρήματος. Ο σύγχρονος αντισημιτισμός χρησιμοποιεί και εκμεταλλεύεται αυτές τις ιστορικές κατασκευές και τις μετασχηματίζει: ο Εβραίος κατηγορείται και καταδιώκεται για συνακόλουθες μη παραγωγικές δραστηριότητες. Η εικόνα του είναι αυτή ενός διανοούμενου και τραπεζίτη. «Ο τραπεζίτης και ο διανοούμενος, το χρήμα και το πνεύμα, οι εκπρόσωποι της κυκλοφορίας, είναι το ανομολόγητο ινδαλμάτων ακρωτηριασμένων από την κυριαρχία, η οποία το χρησιμοποιεί για τη δική της διαιώνιση» (αντόρνο-χορνχάιμερ,στο ίδιο,σελ. 284) [58]. Οι όροι «αφηρημένος,ορθολογιστής,διανοούμενος... παίρνουν μια υποτιμητική σημασία· δεν θα μπορούσε να συμβαίνει διαφορετικά,εφόσον ο αντισημίτης διεκδικεί μια απτή και παράλογη κατοχή των αξιών του έθνους» [59]. Οι ίδιες οι αφηρημένες αξίες φυσικοποιούνται και αναγνωρίζονται σαν «Εβραϊκές». Αμφότερα,λοιπόν,το «συγκεκριμένο» και το «αφηρημένο» φυσικοποιούνται: το ένα μέσα από την κατοχή της γης (το συγκεκριμένο ως ριζωμένο στη φύση,το αίμα και την παράδοση) και το άλλο μέσα από την κατοχή του «δηλητηρίου» (το αφηρημένο ως η ισχύς της διάνοιας και του χρήματος, που ξεριζώνει στερούμενη η ίδια ρίζες). Ο μύθος της εθνικής ενότητας ενός ολιγαρχούς και εργατικού λαού αντιτάσσεται στον μύθο ενός Εβραϊκού καπιταλισμού που βασιζεται στην απόκτηση χρήματος.

Τα στοιχεία του αντισημιτισμού περιέχουν,από τη μια μεριά,την καταδίκη του χρηματοπιστωτικού καπιταλισμού ως μιας βασισμένης στην παγκόσμια αγορά πραγματικότητας εύκολου πλούτου. Εδώ οι κερδοσκόποι βασιλεύουν στο παράτολμο κυνήγι όλο και περισσότερου χρήματος· και το χρήμα κυνηγάει το χρήμα με τρόπο παρόμοιο με την αιμομιξία: το χρήμα επενδύεται στον εαυτό του επιδιώκοντας να δημιουργηθεί περισσότερο χρήμα από το χρήμα οποιοδήποτε κι αν είναι το κόστος για την εθνική βιομηχανία και την εθνική απασχόληση. Στον δίχως σύνορα κόσμο της τιμής και του κέρδους,η εθνική οικονομία βρίσκεται υπό την πίεση των αδίστακτων δυνάμεων του χρήματος και του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Από την άλλη πλευρά,τα στοιχεία του αντισημιτισμού αποτελούνται από την επιδοκιμασία του παραγωγικού κεφαλαίου ως υλικής δύναμης και θεμελίου του εθνικού πλούτου,το οποίο χαρακτηρίζει τις δημιουργικές και φιλόπρονες παραδόσεις ενός εθνικού πληθυσμού. Ο καπιταλισμός απορρίπτεται έτσι ως ένας «Εβραϊκός» εισοδηματικός καπιταλισμός ο οποίος παρόμοια με ένα παράσιτο,ζει με το να κερδοσκοπεί με την παραγωγική προσπάθεια ενός σκληρά εργαζόμενου λαού,με τον κίνδυνο της πρόκλησης εθνικής

καταστροφής. Τα στοιχεία του σύγχρονου αντισημιτισμού διακρίνουν μεταξύ μιας φυσικής μορφής καπιταλισμού, εντός της οποίας η εργασία παράγει υλικό πλούτο, και μιας αφηρημένης μορφής καπιταλισμού, εντός της οποίας το χρήμα ενσαρκώνει την ίδια του την επέκταση φαινομενικά με το να ποντάρει πάνω στη δημιουργική δύναμη της εθνικής βιομηχανίας και του εθνικού πλούτου, ριποκινδευόντας τη χασούρα κατά τα φαινόμενα.

Τίποτα δεν είναι αυτονόητο. Η «λάσπη των εποχών» (muck of ages) μετατρέπεται σε μνησικακία, και έτσι επιβεβαιώνεται ως το εθνικό πεπρωμένο που είναι έτοιμο για δράση [60]. Σε απάντηση προς τον ανελέητο «Εβραίο», δεν δείχνει κανένα έλεος, και επιζητά τη σωτηρία. Η παράδοση, το έδαφος και το αίμα αντιπαρατίθενται στον συλλογισμό, τη διάνοια, τον αυτο-αναστοχασμό· και κατά την εθνικιστική οπτική, η εθνική οικονομία και η φιλόπονη εργασία ενός σκληρά εργαζόμενου, δημιουργικού λαού αντιτάσσονται στις αφηρημένες δυνάμεις του διεθνούς χρηματοπιστωτισμού και του ιμπεριαλισμού. Οι εθνολαϊκοί σύντροφοι (*Volksgenossen*) είναι έτσι ίσοι στην τυφλότητα. «Η αντισημιτική συμπεριφορά εκδηλώνεται σε καταστάσεις όπου τυφλωμένοι άνθρωποι που έχουν χάσει την υποκειμενικότητα τους εξαπολύονται ως υποκείμενα» (στο ίδιο, Αντόρνο-Χορκχάιμερ, σελ. 281) [61]. Ενώ ο λόγος ενυπάρχει μέσα και μέσω της κριτικής των κοινωνικών σχέσεων, ο *εθνολαϊκός σύντροφος Volksgenosse* έχει πίστη μονάχα στον αποτελεσματικά εξαπολυμένο τρόπο που στερεί από το αναγνωρισμένο υποκείμενο των μισημένων μορφών του καπιταλισμού ο,τιδήποτε του ανήκει – ρούχα, παπούτσια, δόντια, μαλλιά, δέρμα, ζωή. Η συλλογή χρυσών δοντιών από τους δολοφονημένους, η συλλογή μαλλιών από αυτούς που πρόκειται να δολοφονηθούν και η επιτήρηση της καταναγκαστικής εργασίας αυτών που τους επιτρέπεται να περπατούν στα γόνατά τους για όχι περισσότερο από άλλη μία μέρα, απαιτεί μονάχα αποτελεσματική οργάνωση. Ο χρόνος είναι πολύτιμος και έτσι δεν υπάρχει χρόνος για χάσιμο.

Ο αντισημιτισμός αρθρώνει μια παράλογη, βάρβαρη απόρριψη του καπιταλισμού που κάνει τον αντι-καπιταλισμό χρήσιμο για τον καπιταλισμό. Θεωρεί τον Εβραίο υπεύθυνο για τις μοιραίες κινήσεις των οικονομικών πραγμάτων, και επιτίθεται στον αναγνωρισμένο ένοχο. Το αντισημιτικό μένος απέναντι στον (Εβραϊκό) καπιταλισμό αφήνει την καθιερωμένη οικονομία της εργασίας ολοκληρωτικά άθικτη. Στην πραγματικότητα, απαιτεί την αποτελεσματική και αποδοτική εφαρμογή της ώστε να απελευθερώσει τον κόσμο από τους θεωρούμενους υπαίτιους του κακού οι οποίοι κρύβονται πίσω από τα αφηρημένα φαινόμενα του χρήματος, του χρηματοπιστωτικού συστήματος και της σκέψης. Ο αντισημιτισμός των Ναζί απαιτεί μια καλά οργανωμένη εξέγερση της καταπιεσμένης φύσης. Ακρωτηριάζει και σκοτώνει με ψυχραιμία και επίμονη προσπάθεια. Η αποκήρυξη του καπιταλισμού ως «Εβραϊκού καπιταλισμού» επέτρεψε, στην πραγματικότητα απαιτεί, την αδυσώπητη ανάπτυξη της καπιταλιστικής επιχείρησης ως εθνικού καλού ενώ φαινομενικά απορρίπτει τον καπιταλισμό σαν ένα χρηματιστικό σύστημα, που κερδοσκοπεί αρπάζοντας χρήμα και συσσωρεύει παρασιτικό πλούτο. Η κριτική του καπιταλισμού ως «Εβραϊκού καπιταλισμού» αντιμετωπίζει τον καπιταλισμό στην πραγματικότητα ως τίποτα περισσότερο από ένα μη παραγωγικό σύστημα που βασίζεται στην απόκτηση του χρήματος – μια

εισοδηματική οικονομία η οποία ζει από και συνεπώς υπονομεύει την υποτιθέμενη εθνική αρμονία μιας κοινότητας φυσικού πληθυσμού. Η εξέγερση ενάντια στον καπιταλισμό εδραιώνει έτσι τον εαυτό της σαν μια εξέγερση για μεγαλύτερη παραγωγική προσπάθεια στο όνομα της εθνικής οικονομίας και του εθνικού πλούτου.

Η κριτική του Μαρξ στον εμπορευματικό φετιχισμό είναι ισχυρή στην κριτική αυτής της δυϊστικής σύλληψης της εργασίας και του χρήματος. Η εργασία παράγει αξία και η αξία γίνεται ορατή μέσα στη χρηματική μορφή· και η εργασία είτε είναι παραγωγική ως προς την ανταλλακτική αξία είτε δεν είναι· και εάν δεν είναι, οι συνέπειες είναι καταστροφικές. Ο φαινομενικός δυϊσμός ανάμεσα στην εργασία και το χρήμα είναι η αντικειμενική πλάνη της εμπορευματικής μορφής [62]. Από τη μία πλευρά, υπάρχει η φετιχιστική επιδοκιμασία της συγκεκριμένης εργασίας, της δημιουργικής επιχείρησης και της βιομηχανίας, που παράγει τον υλικό πλούτο που ικανοποιεί τις ανθρώπινες ανάγκες. Από την άλλη πλευρά, υπάρχει η αφηρημένη σφαίρα των πραγματοποιημένων οικονομικών πραγμάτων που φαινομενικά κινούνται με δική τους βούληση, σύμφωνα με κάποια εγγενή οικονομική λογική η οποία επιβάλλεται πέρα από τον ανθρώπινο έλεγχο. Μεταξύ της συγκεκριμένης εργασίας της βιομηχανίας και της κίνησης των αφηρημένων οικονομικών δυνάμεων, είναι η παγκόσμια ισχύς του χρηματοπιστωτικού συστήματος αυτή που αποφασίζει. Το εγκώμιο στο συγκεκριμένο πηγαίνει χέρι-χέρι με την απόρριψη της κινητικότητας, της καθολικότητας και της αδιορατότητας του χρηματιστικού κεφαλαίου, του παρασιτικού πλούτου των κερδοσκόπων. Η όμοια με βαμπίρ φιγούρα του κεφαλαίου που απομυζά την εργασία στο κυνήγι για περισσότερη υπεραξία, όπως απεικονίζεται από τον Μαρξ στο Κεφάλαιο, είναι λοιπόν μετατεθειμένη: η καπιταλιστική παραγωγή θεωρείται εγγενώς καλή σαν η δημιουργική βιομηχανική [φιλότιμη] προσπάθεια της συγκεκριμένης εργασίας του έθνους, και είναι μόνη της η ισχύς του χρήματος, αυτή καθεαυτή, που διαβρώνει και υποβαθμίζει αυτή την εργασία για χάρη της απόκτησης χρήματος. Το χρήμα απειλεί τη βιωσιμότητα αυτής της εργασίας και το χρήμα γίνεται έτσι αντιληπτό ως η πηγή όλων των κακών και η αιτία όλων των διαστροφών. Δηλαδή, η δυϊστική αντίληψη του χρήματος και της εργασίας φετιχοποιεί την επιχείρηση και τη βιομηχανία σαν την ενσάρκωση μιας απτής εθνικής κοινότητας, η οποία απειλείται με καταστροφή από τη δίχως ρίζες ισχύ του χρήματος. Εν ολίγοις, ο σύγχρονος αντισημιτισμός είναι η βάρβαρη ιδεολογία εκείνου που ο Μαρξ περιέγραψε στην ανάλυση του για τον ρόλο της πίστης [credit] σαν την «κατάργηση του κεφαλαιοκρατικού τρόπου παραγωγής μέσα στα πλαίσια του ίδιου του κεφαλαιοκρατικού τρόπου παραγωγής» (Καρλ Μαρξ, Το Κεφάλαιο, Τόμος Τρίτος, μτφρ. Παναγιώτη Μαυρομάτη, εκδ. Σύγχρονη Εποχή, σελ. 553) [63]. Ο Εθνικοσοσιαλισμός εστίασε την επίλυση αυτής της στρεβλής κατάργησης πάνω στο εθνικό κράτος ως το «τελευταίο καταφύγιο των “οικονομικών “αρμονιών”» (Καρλ Μαρξ, Grundrisse, σελ. 761, εκδόσεις στοχαστής, Γ Τόμος, 1992) που αποκατέστησε τη φανταστική φυσική τάξη της κοινωνίας μέσα από τρομοκρατικά μέσα [64].

Για τους αντισημίτες, λοιπόν, ο κόσμος εμφανίζεται να είναι διαιρεμένος ανάμεσα στις απεχθείς μορφές του καπιταλισμού, ειδικά στο χρηματιστικό και το χρηματικό κεφάλαιο, και τη συγκεκριμένη φύση. Το συγκεκριμένο γίνεται αντιληπτό ως άμεση, ευθεία, ύλη προς χρήση και είναι ριζωμένο στη

βιομηχανία και την παραγωγική δραστηριότητα. Το χρήμα, από την άλλη, γίνεται αντιληπτό όχι μόνο ως η ρίζα όλου του κακού, αλλά κρίνεται επίσης ως ξεριζωμένο και επειδή υπάρχει όχι μόνο σε ανεξαρτησία από το βιομηχανικό κεφάλαιο αλλά επίσης πέρα και ενάντια σε αυτό: όλη η επιχείρηση φαίνεται να διαφθείρεται στο όνομα του καταστροφικού κυνηγιού του χρήματος για αυτο-επέκταση. Με τον τρόπο αυτό, το χρήμα και το χρηματιστικό κεφάλαιο ταυτίζονται με τον καπιταλισμό ενώ η βιομηχανία και η παραγωγική εργασία θεωρείται πως συγκροτούν τη συγκεκριμένη και δημιουργική επιχείρηση μιας εθνικής κοινότητας. Έτσι, η βιομηχανία και η επιχείρηση «γίνονται» καπιταλιστικές από το (Εβραϊκό χρήμα): το χρήμα διαπερνά όλες τις εκφράσεις της βιομηχανίας και έτσι διαφθείρει και αποσυνθέτει την κοινότητα του λαού στο όνομα των αφηρημένων αξιών του χρηματιστικού κεφαλαίου. Η δύναμη και η ισχύς του χρήματος φαίνεται να υπονομεύουν το άτομο ως επιχειρηματία· το δημιουργικό με όρους εθνικής βιομηχανίας· το ριζωμένο με όρους των φανταστικών παραδόσεων του αίματος και του εδάφους· την κοινότητα με όρους ενός πατερναλιστικού προσανατολισμού της παραγωγής αξιών χρήσης. Για τους αντισημίτες, τότε, είναι δυνατό όχι μόνο να εναγκαλιστεί ο καπιταλισμός αλλά επίσης να διακηρυχθεί πως ο καπιταλισμός δημιουργεί ελευθερία. «Η εργασία δεν είναι ντροπή, έλεγαν, για να μπορούν να εξουσιάζουν πιο ορθολογικά την εργασία των άλλων. Οι ίδιοι κατέτασσαν τον εαυτό τους μεταξύ των δημιουργικά εργαζομένων, ενώ παρέμειναν εντούτοις άρπαγες [*η ναζιστική προπαγάνδα έκανε διάκριση μεταξύ δημιουργικού (schaffendes) και αρπακτικού (raffendes) κεφαλαίου, δηλαδή μεταξύ βιομηχανίας και τραπεζών] όπως άλλοτε» (Adorno-Horkheimer, ό.π., σελ. 285) [65]. Με το να διαχωρίζονται αυτά που ουσιαστικά ανήκουν μαζί, δηλαδή το χρήμα και η παραγωγή, η διάκριση ανάμεσα στο χρήμα, από τη μία πλευρά, και τη βιομηχανία και την επιχείρηση, από την άλλη, ισοδυναμεί με μια φετιχιστική κριτική του κεφαλαίου που, μέσα από την επίθεση στις προβαλλόμενες προσωποποιήσεις του κεφαλαίου, επιζητά την απεριόριστη επέκτασή του με κάθε μέσο.

Η επιδοκιμασία του *εθνολαϊκού συντρόφου* (*Volksgenosse*) ως προσωποποίηση της συγκεκριμένης φύσης, του εδάφους και της βιομηχανίας, πηγαίνει χέρι-χέρι μαζί με την αποκήρυξη του Εβραίου σαν προσωποποιημένη ισχύ των οικονομικών αφαιρέσεων. Με τον τρόπο αυτό, η ιδεολογία του αίματος και του εδάφους, από τη μία μεριά, και των μηχανημάτων και της αδέσμευτης βιομηχανικής επέκτασης, από την άλλη μεριά, προβάλλονται σαν εικόνες ενός υγιούς έθνους που στέκεται έτοιμο να εξαγνίσει τον εαυτό του από τους θεωρούμενους εχθρούς της εθνικής οικονομίας, δηλαδή, [από] το αφηρημένο, καθολικό, άρριζο, κίνητο, αδιόρατο, διεθνές «βαμπίρ» του «Εβραϊκού καπιταλισμού». Η εξολόθρευση συνιστά η ίδια μια προσπάθεια συγκεκριμένης φύσης, και είναι λοιπόν βιομηχανοποιημένη. Η εξολόθρευση καταδεικνύει «τη στενοκέφαλη ζωή στην οποία οι άνθρωποι μοιραία υποτάσσονται» (Αντόρνο-Χορκχάιμερ, ό.π., σελ. 282) [66]. Ως *εθνολαϊκοί σύντροφοι* (*Volksgenossen*) όλοι έχουν διαπραχθεί το ίδιο έργο και έχουν λοιπόν γίνει αληθινά ίσοι μεταξύ τους: η αποτελεσματική αποφορτισμένη ενασχόλησή τους επιβεβαίωσε μονάχα εκείνο που αυτοί ήδη γνώριζαν, ότι είχαν χάσει την ατομικότητά τους και είχαν αντιθέτως εξαπολυθεί σαν ένα σιληρά εργαζόμενο υποκείμενο εξόντωσης.

Το πάντα μετατρέπονται έτσι σε καθαρή φύση. Το αφηρημένο όχι μόνο προσωποποιείται, αλλά επίσης «αφαιρετικοποιείται» (abstractified). Στις πύλες του Άουσβιτς, ο *εθνολαϊκός σύντροφος (Volksgenossen)* έκανε ξεκάθαρο ότι το χρήμα δεν απελευθερώνει κανέναν από τη συγκεκριμένη φύση. Η εργασία είναι απελευθερωτική. Σε κάνει ελεύθερο – *Arbeit macht frei*. Δηλαδή, το Άουσβιτς ήταν ένα εργοστάσιο:

για την καταστροφή της προσωποποίησης του αφηρημένου. Η οργάνωσή του ήταν εκείνη μιας δαιμόνιας βιομηχανικής διαδικασίας, ο σκοπός της οποίας ήταν να «απελευθερωθεί» το συγκεκριμένο από το αφηρημένο. Το πρώτο βήμα ήταν να απανθρωποποιηθεί (dehumanize), δηλαδή, να αφαιρεθεί η «προσωπίδα» της ανθρωπ(ιν)ότητας, της ποιοτικής ιδιαιτερότητας (qualitative specificity), και να αποκαλυφθούν οι Εβραίοι για αυτό που «πραγματικά είναι» - σκιές, μηδενικά, αριθμημένη αφαίρεση. [67]

Έπειτα ακολούθησε η διαδικασία της «εξάλειψης αυτής της «αφαιρετικότητας» (abstractness), της μετατροπής της σε καπνό, προσπαθώντας στη διαδικασία να απομακρυνθούν τα τελευταία υπολείμματα των συγκεκριμένων υλικών «αξιών χρήσης»: ρούχα, χρυσός, μαλλιά, σαπούνι».

Επίλογος: η κοινωνία από κριτικές και θεολογικές προοπτικές

Ο Άνταμ Σμιθ ήταν σίγουρος στο μυαλό του πως ο καπιταλισμός δημιουργεί τον πλούτο των εθνών και σημείωσε ότι

Ο ιδιοκτήτης του αποθέματος είναι κανονικά ένας πολίτης του κόσμου, και δεν συνδέεται αναγκαστικά με κάποια συγκεκριμένη χώρα. Θα ήταν ικανός να εγκαταλείψει τη χώρα στην οποία εκτέθηκε σε μια ενοχλητική ανάκριση, ώστε να διατιμηθεί με μια ελαχθή φορολογία, και θα απομάκρυνε το απόθεμά του σε κάποια άλλη χώρα όπου θα μπορούσε είτε να συνεχίσει την επιχείρησή του, είτε να απολαύσει την περιουσία του με μεγαλύτερη άνεση. [68]

Ο Ντέιβιντ Ρικάρντο συμφώνησε, προσθέτοντας ότι «εάν δεν επιτρέπεται σε ένα κεφάλαιο να αποκτήσει το μεγαλύτερο ακαθάριστο εισόδημα που μπορεί να προσφέρει εδώ η χρήση των μηχανημάτων, θα μεταφερθεί στο εξωτερικό» οδηγώντας σε μια «σοβαρή αποτροπή της ζήτησης για εργασία» [69]. Διατύπωσε επίσης έτσι την αναγκαιότητα της παραγωγής «πλεονάζοντος πληθυσμού» (redundant population) από τις καπιταλιστικές κοινωνικές σχέσεις. Σύμφωνα με τον Χέγκελ, η συσσώρευση του πλούτου καθιστά εκείνους που εξαρτώνται για την κοινωνική τους αναπαραγωγή από την πώληση της εργασιακής τους δύναμης, ανασφαλείς σε επιδεινούμενες συνθήκες. Έβγαλε το συμπέρασμα ότι παρά τη συσσώρευση του πλούτου, η αστική κοινωνία θα βρει μεγάλη δυσκολία να κρατήσει τις εξαρτημένες μάζες σε ηρεμία, και αντιλήφθηκε τη μορφή του κράτους ως σαν μέσο συγκράτησης του κοινωνικού ανταγωνισμού, κάμπτοντας την ανυποταξία των εξαρτημένων μαζών. [70]

Για τον Καρλ Μαρξ, η κριτική του καπιταλιστή ισοδυναμεί με μια κριτική μια προσωπίδας οικονομικού χαρακτήρα. Ως εκ τούτου, απαίτησε την κριτική του πραγματικού πράγματος, δηλαδή του κεφαλαίου, ως συγκροτημένη μορφή των σχέσεων κοινωνικο-οικονομικής αντικειμενικότητας. Ενάντια στην υπάρχουσα έννοια της τυπικής ισότητας, υποστήριξε ότι ο κομμουνισμός βασίζεται πάνω στην ισότητα των ανθρώπινων αναγκών των ατόμων. Ο John

Holloway αντιλαμβάνεται έτσι την ταξική πάλη με ολοκληρωτικά αρνητικούς όρους σαν πάλη ενάντια σε μια κοινωνία που θεμελιώνεται πάνω στην ύπαρξη μιας συνδεδεμένης με την εργασία τάξης. [71]

Οι Τέοντορ Αντόρνο και Μαξ Χορκχάμερ υποστήριξαν ότι ο αντισημιτισμός αρθρώνει μια παράλογη, βάρβαρη απόρριψη του καπιταλισμού η οποία κάνει τον αντι-καπιταλισμό χρήσιμο για τον καπιταλισμό. «Αυτή [η κυριαρχία] μπορεί να διατηρηθεί στη ζωή μόνον όσο οι εξουσιαζόμενοι μετατρέπουν το ποθητό σε μισητό» (Adorno-Horkheimer, ό.π, σελ. 325) [72]. Ο αντισημιτισμός διοχετεύει τη δυσαρέσκεια με τις συνθήκες σε τυφλή αγανάκτηση ενάντια στον προβαλλόμενο εξωτερικό εχθρό εσωτερικά. Δηλαδή,

«Όπως και αν είναι καμωμένοι οι ίδιοι οι Εβραίοι, η εικόνα τους ως ηττημένων φέρει τα χαρακτηριστικά τα οποία η ολοκληρωτική σήμερα κυριαρχία πρέπει να μισεί ως θανάσιμο εχθρό: εκείνα της ευτυχίας χωρίς εξουσία, της αμοιβής χωρίς εργασία, της πατρίδας χωρίς ορόσημα, της θρησκείας χωρίς μύθο. Η κυριαρχία προγράφει αυτά τα χαρακτηριστικά, διότι στα κρυφά οι κυριαρχούμενοι τα λαχταρούν» (Αντόρνο-Χορκχάμερ, ό.π, σελ. 324-325) [73]

Ήτοι, η συνεπαρμένη κριτική του καπιταλισμού είναι «λειτουργική» για τη διαιώνιση του συστήματος του αφηρημένου πλούτου – ενθαρρύνει έναν μνησικάκο αντι-καπιταλισμό, τέτοιο που αναγνωρίζει, καταδικάζει και επιτίθεται στον φημολογούμενο δράστη του κακού, και τέτοιο που συνεπώς καταδικάζει τον εαυτό του σε απλό αναλώσιμο μέσα σε ένα σύστημα πλούτου που εξαρτάται από την άμεση διαθεσιμότητα του ανθρώπινου υλικού του [74]. Ο αντισημιτισμός θεωρεί τον Εβραίο υπεύθυνο για τις μηχανοραφίες του αόρατου χεριού, και ο Εβραίος, ως η προβαλλόμενη προσωποποίηση του καπιταλισμού, καταδικάζεται ως ο αληθινός φορέας της δυστυχίας. Ο Εβραίος είναι το κακό προσωποποιημένο, και το κακό χρειάζεται να εξαλειφθεί έτσι ώστε ο κόσμος να είναι απαλλαγμένος από το κακό, και έτσι να θεραπευτεί από τη ιδέα μιας ζωής πέρα από την ελεύθερη εργασία [75].

Ο αντισημιτισμός είναι η φήμη για τους Εβραίους. Η φήμη βασίζεται πάνω στη μοιραία και ενίοτε καταστρεπτική κίνηση των οικονομικών δυνάμεων. Λέει, φταίει ο Εβραίος. Ο αντισημιτισμός είναι η μνησικάκη θεολογία του αντι-καπιταλισμού. Προσωποποιεί τις μισητές μορφές του καπιταλισμού, παρέχει μια διέξοδο για τη δυσαρέσκεια, και προσφέρει έναν εχθρό. Ο αντισημιτισμός χωράει τα πάντα — διότι δεν καταλαβαίνει τίποτε.

Σημειώσεις

1 Karl Marx, *Capital*, vol. I (London 1990), p. 92. Michael Heinrich, *An Introduction to the Three Volumes of Karl Marx's Capital* (New York 2012), Επιχειρηματολογεί με παρόμοιες επιδιώξεις στο Chapter 10, Section 2.

2 Theodor Adorno and Max Horkheimer, *Dialectics of Enlightenment* (London 1979), p. 179.

3 Karl Marx, *The Poverty of Philosophy*, Marx Engels Collected Works, vol. 6 (London 1976), and *Grundrisse* (London 1973), pp. 239–89.

4 Marx, *From the Preparatory Materials*, in Marx Engels Collected Works, vol. 29 (London 1987), p. 487.

5 Peter Gowan's *Global Gamble* (London 1999) είναι η πιο εμβληματική περιγραφή αυτής της οπτικής.

6 Michael Hardt and Antonio Negri, *Empire* (Cambridge, MA 2000), pp. 149,

105.

7 Theodor Adorno, *Critical Models: Interventions and Catchwords* (New York 1998), p. 118.

8 This part draws on Adorno, *Lectures on History and Freedom* (Cambridge 2008a), pp. 100–2.

9 Adorno and Horkheimer, *Dialectics*.

10 Alfred Rosenberg, *Der staatsfeindliche Zionismus* (Munich 1938).

11 Adorno and Horkheimer, *Dialectics*, p. 185.

12. Υπάρχει βέβαια μια διαφορά ανάμεσα στον αντισημιτισμό που κορυφώθηκε στο Άουσβιτς και τον αντισημιτισμό του μετα-το-1945 κόσμου. Ωστόσο, κατά πόσο ο αντισημιτισμός επιμένει εξαιτίας ή σε πείσμα του Άουσβιτς είναι, εν τέλει, ένα ανούσιο ερώτημα. Οι όροι «σε πείσμα» και «εξαιτίας» δίνουν πίστη στην αντίληψη πως το Άουσβιτς, αυτή η βιομηχανία θανάτου, ήταν στην πραγματικότητα επιτυχημένο στην καταστροφή του αντισημιτισμού, επίσης. Αυτή η αντίληψη υπονοεί πως ο αντισημιτισμός δεν έχει τόσο πολύ να κάνει με την κοινωνία, αλλά ότι έχει μάλλον κάτι να κάνει με τους Εβραίους. Πάνω στην ιστορία αυτής της ιδέας, και την αποτύπωσή της στη σύγχρονη κοινωνιολογία, βλ. Detlev Claussen, ‘The Dialectic of Social Science and Worldview. On Antisemitism in Sociology’, in ed. Marcel Stoetzler, *Antisemitism and the Invention of Sociology* (Lincoln, NB 2014). Το Άουσβιτς δεν είναι ένα συμβάν στην ιστορικότητα της αστικής κοινωνίας. Όπως υποστήριξα στο Κεφάλαιο 4, το παρελθόν δεν αποκαλύπτει το παρόν. Μάλλον, είναι το παρόν που αποκαλύπτει το παρελθόν.

13 Επιστρέφω σε αυτό το επιχείρημα παρακάτω στο Section 2.

14 Theodor Adorno, *Minima Moralia* (London 1974), p. 141.

15 Δες το ‘Elements of Antisemitism’ («Στοιχεία του αντισημιτισμού»), στο Theodor Adorno and Max Horkheimer, *Dialectics of Enlightenment* (London 1979).

16 Immanuel Wallerstein, *After Liberalism* (New York 1995), p. 78.

17 Αυτό το επιχείρημα προέρχεται από Adorno and Horkheimer, *Dialectics*, p. 183.

18. Όπως το βλέπει ο Pat Buchanan, η κρίση των Αμερικανικών αξιών είναι μια συνέπεια των ειδικών επιδράσεων της «κριτικής θεωρίας» την οποία θεωρεί υπεύθυνους «αυτούς τους ταραξίες Κομμουνιστές Εβραίους». Pat Buchanan *The Death of the West* (New York 2002). Ο Buchanan είναι ένας πρώην πρεσβύτερος των Αμερικανών Προέδρων Nixon, Ford και Reagan. Είναι ένας διακεκριμένος συντηρητικός διανοητής.

19 Adorno, *Minima Moralia*, p. 141.

20 Ή όπως υποστηρίζει ο Jean-Paul Sartre στο βιβλίο του *Anti-Semite and Jew* (New York 1976), άπαξ και συγκροτηθεί ο όχλος, οι Εβραίοι μπορεί να διωχθούν χωρίς φόβο.

21 Herbert Marcuse, *Negations* (London 1988), p. 23.

22 Wallerstein, *After Liberalism*, p. 156,

23 Wallerstein, *After Liberalism*, p. 211.

24 Josef Stalin, *Marxism and the National Question* (New York n.d.), p. 8.

25 Βλ. Leon Poliakov, *Vom Antizionismus zum Anti-Semitismus* (Freiburg 1992), p. 47.

26 Perry Anderson, ‘Scurrying Towards Bethlehem’, *New Left Review*, 2nd series, no. 10 (2001), pp. 5–30, 15.

27 James Petras, ‘Empire Building and Rule: U.S. and Latin America’, in ed. Pratyush Chandra, Anuradha Ghosh and Ravi Kumar, *The Politics of*

- Imperialism and Counterstrategies* (Delhi 2004), p. 210.
- 28 James Petras, *The Power of Israel in the United States* (Atlanta, GA 2006).
- 29 Alex Callinicos, *An Anti-Capitalist Manifesto* (Cambridge 2003), p. 107.
- 30 Alex Callinicos and Chris Nineham, 'At an impasse? Anti-Capitalism and the Social Forums Today', *International Socialism* (online) no. 115 (2007); <http://www.isj.org.uk/index.php4?id=337&issue=115> (accessed 31 May 2013). Βλ. επίσης Chris Harman, 'Hizbollah and the War Israel Lost', *International Socialism* (online), no. 112 (2006); <http://www.isj.org.uk/index.php4?id=243&issue=112> (accessed 31 May 2013).
- 31 Alex Callinicos, 'The Grand Strategy of the American Empire', *International Socialism Journal* (online), no. 97 (2002); pubs.socialistreviewindex.org.uk/isj97/callinicos (accessed 29 July 2010).
- 32 International Socialism, 'Egypt: The Pressure Builds Up', *International Socialism* (online), no. 106 (2005), p. 31; <http://www.isj.org.uk/index.php4?id=90&issue=106> (accessed 29 July 2010).
- 33 Βλ. <http://radicalarchives.org/2010/03/28/jbutler-on-hamas-hezbollah-israellobby/> και για το σχόλιο που παρατέθηκε βλ. <http://www.aviva-berlin.de/aviva/Found.php?id=1427323> (both sources accessed 8 April 2013).
- 34 Slavoj Žižek, *Welcome to the Desert of the Real* (London 2002), p. 130.
- 35 Alex Callinicos, 'The Anti-Capitalist Movement after Genoa and New York', in ed. Stanley Aronowitz and Heather Gautney, *Implicating Empire* (New York 2003), p. 140.
- 36 Για περαιτέρω συζήτηση αυτού του σημείου, Werner Bonefeld, 'Antisemitism and the Power of Abstraction: From Political Economy to Critical Theory', in ed. Marcel Stoetzler, *Antisemitism and the Invention of Sociology* (Lincoln, NB 2014).
- 37 Βλ. Marcel Stoetzler, 'On the Possibility That the Revolution That Will End Capitalism might Fail to Usher in Communism', *Journal of Classical Sociology*, vol. 12, no. 2 (2012), pp. 191–204.
- 38 See Adorno, *Minima Moralia*, pp. 73–4.
- 39 Adorno, *Minima Moralia*, p. 56.
- 40 Gillian Rose, *Judaism & Modernity* (Oxford 1993), p. 5.
- 41 Žižek, *Welcome to the Desert*, p. 129.
- 42 Walter Benjamin, 'Theses on the Philosophy of History', in *Illuminations* (London 1999).
- 43 Anderson, 'Scurrying Towards Bethlehem'.
44. Πράγματι, η απερίσκεπτη υποστήριξη για την πατριωτική αντι-ιμπεριαλιστική αντίσταση δεν αναγνωρίζει ούτε τις φεμινίστριες, τους σοσιαλιστές, τους κομμουνιστές ή τους αναρχικούς. Αναγνωρίζει την αντι-ιμπεριαλιστική αντίσταση της Hezbollah, ως πούμε, και εκείνο που δεν αναγνωρίζεται μπορεί να απομακρυνθεί από το πρόσωπο της γης.
- 45 Ulrike Meinhof, παράθεση στο Georg Watson, 'Race and the Socialists', *Encounter* (November 1976), p. 23. On Auschwitz and the (West-)German left see Detlev Claussen, 'In the House of the Hangman', in ed. Anson Rabinbach and Jack Zipes, *Germans and Jews Since the Holocaust* (New York 1986).
- 46 Sartre, *Anti-Semite and Jew*, p. 69.
- 47 Adorno and Horkheimer, *Dialectics*, p. 172. Για τον καπιταλιστικό πλούτο ως εξαφανιζόμενη στιγμή του αφηρημένου χρόνου, βλ. Chapter 6.

- 48 Marx, 'Contribution to the Critique of Hegel's Philosophy of Right – Introduction', *Collected Works*, vol. 3 (London 1975), p. 182.
- 49 Theodor Adorno, 'What Does Coming to Terms with the Past Mean?' in ed. Geoffrey H. Hartman, *Bitburg in Moral and Political Perspective* (Bloomington 1986), p. 124.
- 50 Πάνω στο νόημα του όρου «οικονομία της ελεύθερης εργασίας»,βλ. το Chapter 4.
- 51 John D. Rockefeller Sr., quoted in Manning Marable, *Race, Reform and Rebellion* (Jackson, MS 1991), p. 149.
- 52 Adorno and Horkheimer, *Dialectics*, p. 174.
- 53 Marcuse, *Negations*, p. 151.
- 54 Marcuse, *Negations*, p. 23.
- 55 Adorno, *Negative Dialectics*, p. 167.
- 56 Adorno and Horkheimer, *Dialectics*, p. 189.
- 57 Adorno, 'What Does Coming to Terms with the Past Mean?', p. 363.
- 58 Adorno and Horkheimer, *Dialectics*, p. 172.
- 59 Sartre, *Anti-Semite and Jew*, p. 109.
- 60 «Μόνο σε μια επανάσταση» μπορεί το κοινωνικό άτομο να «καταφέρει να ξεφορτωθεί ολόκληρη τη λάσπη των εποχών και να προσαρμοστεί ώστε να δημιουργήσει την κοινωνία εκ νέου». Karl Marx and Friederich Engels, *The German Ideology, Collected Works*, vol. 5 (London 1976), p. 53. Για μια κριτική ερμηνεία,βλ. Michael Lebowitz, 'Beyond the Muck of Ages', in Werner Bonefeld and Kosmas Psychopedis, *Human Dignity. Social Autonomy and the Critique of Capitalism* (Aldershot 2005).
- 61 Adorno and Horkheimer, *Dialectics*, p. 171.
- 62 Αυτό το μέρος αντλεί από τον Moishe Postone, 'Anti-Semitism and National Socialism', in ed. Anson Rabinbach and Jack Zipes, *Germans and Jews since the Holocaust* (New York 1986).
- 63 Marx, *Capital*, vol. III (London 1966), p. 438, και βλ. Chapter 7, Section 3.
- 64 Marx, *Grundrisse*, p. 886.
- 65 Adorno and Horkheimer, *Dialectics*, p. 173.
- 66 Adorno and Horkheimer, *Dialectics*, p. 171.
- 67 Postone, 'Anti-Semitism', pp. 313–14.
- 68 Adam Smith, *An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations* (Indianapolis 1981), pp. 848–9.
- 69 David Ricardo, *Principles of the Political Economy of Taxation* (Cambridge 1995), p. 39.
- 70 See Georg W. F. Hegel, *Philosophy of Right*, trans. T. M. Knox (Oxford 1967), pp. 122–9.
- 71 John Holloway, *Change the World without Taking Power* (London 2002).
- 72 Adorno and Horkheimer, *Dialectics*, p. 199.
- 73 Adorno and Horkheimer, *Dialectics*, pp. 185, 199. Σχετικά με την ιδέα μιας μαγεμένης κριτικής της κοινωνίας,βλ. το Chapter 3,
- 74 Για μια περιγραφή της λειτουργικότητας της κοινωνικής σύγκρουσης,βλ. Lewis A. Coser, *The Functions of Conflict* (London 1956).
- 75 Σχετικά με την ελεύθερη εργασία,βλ. Chapters 4 and 5.